

Василь Левицький

Революція свідомості

Бездуховність

Стереотипи

Брехня

Страх

Лінь

Пасивність

Невігластво

Агресія

Заздрість

Шкідливі
звички

Хабарництво

Жадібність

- Публіцистика -

ПРО АВТОРА

Василь Левицький народився 1987 р.
в Кіровограді.

Освіта: вища, «Редактор освітніх видань»
(закінчив факультет філології та журналістики
Кіровоградського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка).

ДІЯЛЬНІСТЬ:

- Диктор радіопроєкту «Пам'ять» на обласному радіо.
- Учасник «Медіафестів», співавтор газети «220V».
- Учасник створення молодіжної газети «А5», співавтор журналу «ЯЄУ».
- Співукладач публіцистичних збірок «Ти не потрібен?», «У що ти віриш?».
- Автор документального фільму «Зброя масового Самознищення».
- Прес-секретар Кіровоградської обласної організації УНП.
- Автор програм гуртків «Юні журналісти» для учнів 5-8 та 9-11 класів.
- Засновник філологічно-журналістського інтернет-видання «Активне слово».
- Член Товариства польських журналістів імені Кароля Шимановського.
- Співзасновник інформаційного видання «Каталізатор».

Нині:

- Літредактор газети 22-ої школи м. Кіровограда «Alma mater».
- Керівник гуртків журналістики ЗОШ I–III ст. №22 Кіровоградської міської ради Кіровоградської області;
- Наповнювач сайту my-school.kr.ua
- Редактор філії Національної телекомпанії України «Кіровоградська регіональна дирекція» (автор та ведучий програм «Це моя Україна», «Фактор безпеки», «На загал», «Радіомайдан» та ін.)

ПУБЛІКАЦІЇ: в газетах «Молодіжне перехрестя», «Нове слово», «Новий погляд», «САЛО!», «Освітянське слово», «Кіровоградська правда», «Народне слово», «Вечірня газета», «Нова газета», «Сіті», «Толока»; у журналах «Ланруж», «Благовіст»; в інтернет-виданнях «Гречка», «Перевесло», «Акула»; у групах «Кіровоградська Просвіта», ГО «Пробудження - Україна» та ін.

ПУБЛІЦИСТИКА

Левицький Василь Вікторович

Революція свідомості

Серія: “Журналістика”

За редакцією автора

Верстка, дизайн обкладинки: Тетяна Левінська

Видавництво “Волошкин дім”

e-mail: vasil.lev@ukr.net

З питань купівлі та продажу звертатися за телефоном:
099 017 63 02.

Підписано до друку. Формат 60x84 1/16.

Папір офсетний. Гарнітура Tahoma. Наклад 100.

ББК 76.01 (4УКР) 6
УДК 304.9
Л -37

Левицький В. Революція свідомості. Публіцистика. – Кропивницький: “Волошкин дім”, 2016. – с. 32.

У збірку відібрано 30 з-поміж сотень журналістських текстів, написаних автором, а також пара матеріалів у співавторстві з іншими журналістами, впродовж минулих десяти років (2006–2015) та стосуються свідомості жителів України.

Попри далекі часи написання, порушені в журналістських матеріалах проблеми залишаються актуальними нині. Серія «Журналістика».

За редакцією автора

Примітка: [...] – вилучений текст, який, на думку автора, втратив актуальність (наприклад, анонсування події тощо).

ББК 76.01 (4УКР) 6

© Левицький В., 2016

© Волошкин дім, 2016

© Базака Р., передмова, 2016

Зміст

<i>Еволюція свідомості (міжреволюційний період, або між двох революцій). Передмова Р. Базака</i>	5
«Так!» + 2 р. = так само? (неполітологічне есе – так, мініроздум).....	6
Одеське «ха-ха», або «Хортиця – абсолютна якість».....	6
Не реквієм, а гімн!.....	6
В Зеландії добре, а вдома – наше!.....	8
Той має право, хто його придбав?.....	9
Інші дикости Хваріон: «Мова – карась у лиса».....	9
Обпатрані патріоти.....	10
Нащадок Т. Шевченка – на Кіровоградщині. «Неначе все на світі стало».....	10
Перемоги є. Війна триває.....	11
Секрети Буремної України.....	13
Формально соборні.....	13
Конотопські паралелі.....	14
Замки, замкі, а також серця.....	14
Світ ...бе тебе.....	16
„Українські патріоти – фашисти!“?.....	17
Атракціон нечуваної щедрості в час кризи.....	18
Війна без оголошення.....	18
Партія – в шахи.....	19
ЗаКРУТИлося.....	20
Роковини Голодомору: слухаючи очевидців.....	20
Україна – Франція: школярі й дякували, й казали «мерсі».....	21
Євромайдану вже понад місяць: думки з приводу.....	22
Найголовніше завдання Євромайдану – покарати злочинців.....	24
Різдвяний вертеп на кіровоградському Євромайдані.....	25
Чим викладач злякав “Грифон”? Хто насправді боїться Олександра Ратушняка?.....	25
Чи готові “русские” до діалогу?.....	26
Громадянська дипломатія починається з дружнього ставлення.....	27
Кіровоград: гвардійці, ветерани, сепаратисти і астролог – люди, які одягли георгіївські стрічки.....	28
Добровеличківка: Україна буде єдиною і цілісною.....	28
Революція свідомості, або Гречка проти!.....	29

Революція свідомості, або Гречка проти!

Я пам'ятаю багато революцій: то ми відстоювали одного лідера, то скидали іншого... Потім відстоювали свою республіку, скидали чужу монархію... Але при цьому кожен продовжував займатися своїми справами: дехто саджав гречку, хтось у неї стрибав, інші – просто жували... Гречка стала своєрідною внутрішньою валютою, замінивши «грн.» на «гр.». Особливо на виборах, після чого так і казали: «Гречно дякуємо!». Розплодилася ціла гречна культура: гречка на городі, гречка у горщиках на підвіконні, навіть коронки на зубах стали робити у формі гречки... Люди стали справжніми гречкоманами. Ця хвороба охопила всю країну, завдавши конкуренцію тютюнопалінню та алкоголізму. Соціальні медики почали бити на сполох, оскільки відчули загрозу існування суспільства як такого. Після тривалих перемовин вони запропонували об'єднуватися не навколо «гр.», а довкіл «ГР.». Так закінчився гречаний вік – і настав час ГРОМАДЯНСЬКОГО суспільства.

Активіст Центру громадянської дипломатії
“Нова газета”. – 2015. – №46 (806). – 12 листопада. – С. 11

Кіровоград: гвардійці, ветерани, сепаратисти і астролог – люди, які одягають георгіївські стрічки

9 травня під час урочистостей до Дня Перемоги на Фортечних валах можна було зустріти зо два десятки людей, які прикрасили себе георгіївською стрічкою.

Більшість із них пояснили, що сприймають цей символ суто як Перемогу. Група тамтешніх відпочивальників із гордістю підкреслила: “Мы – гвардейцы, в первую очередь! Ходим сюда каждый год... (Стрічка з трьома чорними і двома оранжевими смугами справді є ще і гвардійською, – Автор). – То, что прикрываются этой ленточкой сепаратисты, неправильно”.

Ветерани з боєм виливають своє ставлення до того, що георгіївську стрічку вішають на себе сепаратистсько налаштовані люди на Півдні і Сході України: “Очень смущает. Но нельзя одним махом унижать то, что было возвышено нашими прадедами”.

Знайшовся чоловік, який на запитання, чи не бентежить його те, що цю стрічку носять сепаратисти, глушливо відповів: «Какие сепаратисты? Те, которые сидят в Верховной Раде?..», а в подальшій розмові він ствердно заявив: “Сепаратистов нет!” – і пішов своєю дорогою. Був і такий, що навідріз заперечував наявність російських військовослужбовців на нестабільних територіях України.

Зустрілася і 82-річна бабуся, комір піджака якої огортала вже знайома смужка тканини. У руках перед собою вона тримала портрет Сталіна, розповідала про те, що Україна – це частина Росії, відтак українці не мають права на свою державність і т. д., між іншим нагадувала, що “Сталин – продолжитель идеологии Иисуса Христа”. На запитання щодо сучасних подій в Україні вона голосно викрикнула: “Ребята, это же психбольница!”. Представилася старенька не інакше як астролог, духовний лідер-просвітітель Наталія Іванівна Суходола.

Деякі, як наприклад, юнак Паша Яришев, поверх георгіївської прикріпив синьо-жовту стрічку і пояснив, що чорно-оранжевий завиток – це данина діду. Слід додати, що чимало представників молодого покоління прийшли з прикріпленим біля серця червоним маком (символом скорботи та пам'яті за жертвами Другої світової війни). А переважна більшість людей віддала перевагу суто національній символіці у вигляді синьо-жовтої стрічки.

*activmeslovo.wordpress.com (Філологічно-журналістське видання «Активне слово»), 09.05.2014,
gre4ka.info (Інформаційний портал «Гречка»), 10.05.2014,
akulamedia.com (Кіровоградський медіапортал «Акула»), 10.05.2014*

Добровеличківка: Україна буде єдиною і цілісною

20 травня в Добровеличківці (районному центрі Кіровоградщини) мережа “Громадські ініціативи України” продовжила інформаційну кампанію “Захисти Україну! Прийди на вибори!”. У цьому селищі люди хочуть жити мирно – але коритися окупантам не збираються.

За результатами опитування, новий Президент України повинен: “виселити усіх російських приїжджих, що роблять усю цю пропаганду” та закрити кордон, щоб російські війська не проривалися на територію України. Також верховний головнокомандувач, на думку жителів добровеличківського краю, повинен “створити всі передумови для збереження миру та спокою – цілісності держави”.

Господарка місцевої крамниці розказувала, як вони всією громадою збирали продукти – і відвозили на армію. “Крим російські воєнні несподівано взяли. А в нас уже люди настроєні і готові до цього. В нас, щоб вони лізли, – то зразу б стріляли”, – упевнена Валентина. – Треба щоб Україна була цілою і єдиною”.

Навіть чоловік із чотиримісячним «стажем» антимайдану зараз каже, що готовий захищати Україну. Сам він із Самари, жив і в Криму, і на Донбасі – а тепер в Добровеличківці по-українськи майже без акценту спілкується. “Я не в політику іграв – я гроші заробляв”, – зізнається Юрій. Отримував він від Партії регіонів на день 180 гривень, а розписувався за 300 (кому діставалися 120 не знає). Розказує, разом із ним стояли такі ж – бувало тисяч до десяти. “На антимайдані всі, кого я знав, були за гроші – а за майдан я не знаю”. Щодо подальшого розвитку подій, то чоловік упевнено заявляє: “Донецьк не пройде! Сам народ просто їх візьме – і культурно попросе: “Ідіть до себе!”.

ngonetwork.org.ua (Громадські ініціативи України), 23.05.2014

Еволюція свідомості (міжреволюційний період, або між двох революцій)

Міжреволюційний період. 2006–2015 роки. Книга, яку Вам належить прочитати, – це своєрідний літопис. Літопис життя країни між двох революцій. Погляд молоді людини, яка є свідком й активним учасником описаних подій. Ви матимете змогу простежити еволюцію свідомості на прикладі конкретної особистості – автора.

Публіцистичні статті, в яких відображена історія Кіровограда за 10 років, відображені важливі соціально-політичні процеси держави в масштабі одного міста, відображені рефлексії автора, його бачення проблеми та її рішення.

Зверніть увагу на обкладинку книги. Бездуховність, стереотипи, брехня, страх, лінь, невігластво, пасивність, агресія, заздрість, шкідливі звички, хабарництво, жадібність, – це характеристика суспільства і окремої людини, над якими роздумує автор. І що цікаво, він не засуджує, а пропонує гідну альтернативу. Василь Левицький не тільки вказує на проблему, яка ставить у ситуацію безвиході, а й пропонує вихід.

Наприклад, неодноразово в матеріалах підіймається тема шкідливих звичок, альтернативним рішенням є антиалкогольні компанії і заходи, в яких автор часто бере участь та і власним прикладом підтверджує своє слово.

Тематика збірки широка – від хвороби держави та суспільства до ментальних проблем окремої людини. У поле зору публіциста потрапляє як зрадницька корумпована влада, так і морально-етичний образ пересічного люду, який так часто ідеалізується журналістами-пропагандистами та політиками-популістами.

Визначальною особливістю історичних матеріалів Василя Левицького є вміння проводити паралелі, бачити, як переплітаються події давно минувші із сучасними суспільно-політичними реаліями, бачити спільне у проблемах давнини і сьогодення: «Інтернаціональна влада вкотре чинить наступ на місію незалежності Української держави, цього раз – знищуючи нашу сутність ізсередини, однак все так само нахабно й цілеспрямовано.

Національні позиції України здаються одна за одною, а на лінії оборони, як і в 1918-му, знову лише невелика когорта нескорених. Зрештою, і сам подвиг Крут починає сприйматися скептично, оскільки наша історія «генномодифікується» зі спадкоємицею «більшовицького царства» на спільну, точніше, на корисну для узурпаційної сили» (ЗаКРУТИлося, 2011).

Дописи Василя Левицького вигідно відрізняються своєю манерою від більшості сучасних молодих журналістів. Так як він не просто передає матеріал у репортерському стилі, а осмислює його, рефлексує, аналізує та робить висновки, яке значення та наслідки має та чи інша подія у житті суспільства.

Читати цю книгу буде не завжди приємно, не завжди просто, але цікаво і корисно! Це новітня історія нашої держави на прикладі одного міста, побачена, відчута, проаналізована та написана однією людиною. Книга буде корисна усім хто хоче витравити у своїй голові вірус «жлобства».

Корисного читання!

**Роман БАЗАКА,
кандидат наук із соціальних комунікацій**

«Так!» + 2 р. = так само? (неполітологічне есе – так, мініроздум)

Н. В. По двох роках помара/ли рев/но наслідки.

«Він пішов на вибори [...]. Він переміг. Це була у вищій мірі драматична, але й красива перемога, що потрясла весь світ. Це була перемога українського народу...» (Григорій Ключек «Феномен Віктора Ющенка. Політологічне есе», 2006. – С. 17).

Нині наведену цитату, як основу нарису (щедро викладеного на 58 сторінках), так і весь оспіваний «феномен-супермен» Президента, цілком слушно заперечити. По-перше, він (тобто Віктор Андрійович) не «пішов на вибори», а був для переважної частини України лише одним з кандидатів. По-друге, не «він переміг», а народ тривалою завзятістю виборів собі право бути почутим. По-третє, перемога народу справді була тріумфальною... допоки це було необхідним. Щодо потрясіння світу, то Європі справді гикнулося. Згоден, «перемога українського народу» відбулася, однак замість сподіваних змін – обіцянки-цяцянки. То в чому ж виявляється феномен згаданої людини? Може, насправді, – манекен Віктора Ющенка?..

Р. С. Як стати месією в очах народу? Озброїться гаслами, за які бореться народ.

для студентської газети (інформаційно-аналітичного щомісячника) «САЛО», кінець 2006 р.

Одеське «ха-ха», або «Хортиця – абсолютна якість»

1 квітня – брехня всесвітня. Свято гумору першого квітня – брехня несусвітня. Одеса-мама вкотре збирала людей, аби... посміятися з них, простакуватих.

Тисячі охочих до всіляких веселощів прибули на одеське Куликове поле, щоби стати свідками «Гуморини-2007». Впродовж дня на центральних вулицях міста не припинялися святкові дійства (концертики, ярмарки, конкурси тощо). Однак першоквітневою окрасою традиційно мала стати програма за участю відомих гумористів України та Росії.

Розпочалась «Гуморина» з урочистої ходи прикольних мініатюр та жартливих транспарантів. Але серед їх різноманіття зустрічалися етично не коректні речі, а часто-густо – й просто «нижче поясу» (а дітей було чимало...).

«Хортиця – абсолютна якість» – постійно блимало на екранах обабіч сцени. Мабуть, саме тому першими офіційними відкривачами свята були заслужені артисти України (?! – сумнів щодо їх державності): Володимир Моїсеєнко та Володимир Данилець, котрі битих півгодини розпиналися, співаючи дифірамби «героїні» свята – горілці... Хоча, не заперечую, на деяких возвеличення «її» відбулося позитивно: вирішили нарешті, де розпивати чергову пляшку спиртного.

Нарешті скінчивши піар-акцію «зеленого змія», «кролики» поступились місцем Єфимові Шифрину, що, не зволікаючи, заходився сипати жартами «а-ля шолом»... А логотип на екранах весь час нагадував: «Хортиця – абсолютна якість». А якість, скажу вам чесно, – абсолютна туфта... Але кого це хвилює? Головне, щоб задоволеними лишилися самі виступаючі й, звісно ж, «абсолютна якість».

Кажуть, лікувати треба сміхотерапією. А що, як саму сміхотерапію потрібно лікувати?..

Сам там був, мед-пиво не пив

«Молодіжне перехрестя». – 2007. – 12 квітня. – С. 2

Не реквієм, а гімн!

Звісно, всі чули вислів „народна мудрість“. Та небагато-хто по-справжньому зрозумів глибинну суть його. Що ж то за мудрота така, що приписується якійсь, здавалося б, абстрактній сутності?

У цьому спробували розібратися члени та друзі кіровоградського «Українського клубу» спільно з представниками київського Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського, котрі разом (з 24 липня до 1 серпня) здійснили науково-дослідну експедицію. Її метою було збирання спогадів людей, пов'язаних з історією та культурою малодосліджених з точки зору народної спадщини регіонів нашої Батьківщини. До її завдань входило: простеження втрат та збережень етнографічних і культурних пам'яток у сучасних селах, подальше прогнозування змін такого плану, сприяння об'єднанню тих молодих сил, які проявляють стійкий непідробний інтерес до рідної історії та культури.

Громадянська дипломатія починається з дружнього ставлення

Подібно до професійних дипломатів чи міністрів, які ведуть перемовини на державному рівні, громадяни також можуть конструктивно спілкуватися між собою на суспільно важливі теми. Підтвердженням цьому є доволі успішний "Проект громадянської дипломатії" (http://vk.com/civil_diplomacy), який стартував в соціальній мережі на початку минулого місяця. Відтак ініціатори вирішили на цьому не зупинятися і провели 18 квітня круглий стіл "Роль громадянської дипломатії у підтриманні суспільної стабільності та порозуміння" в приміщенні Інформаційно-ресурсного центру.

"Це громадянська ініціатива, – підкреслив на початку заходу засновник Центру громадянської дипломатії Ігор Чорний. – Нас хвилюють деякі проблеми суспільства, і ми вирішили мотивувати інших людей на певні дії задля вирішення цих проблем".

"Ось що я роблю в рамках цієї справи, – ділиться своїм досвідом Ігор. – Я заходжу в відому соцмережу "Вконтакте", вибираю там країну, місто, вік цільової аудиторії – і додаю людей в друзі. А потім – спілкування...". Далі потрібно зосередитися на особливостях. Адже цікаво спілкуватися, коли є розбіжності в тому чи іншому питанні. По-перше, ти висловлюєш свою думку. По-друге, маєш зрозуміти переконання другої сторони. А по-третє, слід узгоджувати позиції зі співрозмовником, відмовляючись від неважливих її складових і концентруватися на дійсно принципових речах.

Таким чином в "Проекті громадянської дипломатії" люди з різних куточків України та Росії, а також Білорусії, Польщі, знаходять між собою багато спільного: у життєвих позиціях, у думках, у діях і прагненнях, а також (що дуже важливо) – об'єктивну інформацію про суперечливі події сьогодення.

З метою живого спілкування та залучення нових активних людей і було організовано круглий стіл з громадянської дипломатії. Його своєрідним гаслом стало: "Разом ми можемо створити сильне та щасливе суспільство, варто лише домовитися між собою". Важливо, що серед учасників круглого столу були представники і бізнесу, і юриспруденції, і історії, і розробники веб-сторінок...

Викладач педуніверситету, громадський і культурний діяч, голова обласної організації "Просвіта" ім. Т. Шевченка Олександр Ратушняк розповів про свій досвід перебування разом зі студентами в Бережанах (Тернопільська область), де їх гостинно прийняли тамтешні мешканці і влаштували цілу просвітницьку програму. А невдовзі гостей із Західної України радо зустріне Кіровоград та організує для них аналогічний комплекс заходів, що сприятиме посиленню дружби, поваги, взаєморозуміння між громадянами єдиної країни.

Голова болгарської громади "Нашите хора" Сергій Осадчий запропонував організувати спільну поїздку на міжнародний собор, яка покликана скріплювати україно-болгарські та інші міжетнічні стосунки.

Оскільки ідея взаємної комунікації отримала підтримку з боку учасників круглого столу, то спілкування між ними продовжилося і після заходу. Наступним кроком реалізації народної дипломатії стане налагодження порозуміння з національними меншинами Кіровограда. Також активісти розробляють програми взаємообміну між жителями різних регіонів України задля кращого розуміння один одного.

Тож дякуємо всім учасникам круглого столу за їхнє включення в процес творення консолідованого суспільства, особливе "спасибі" – Інформаційно-ресурсному центру за надане приміщення. Радо запрошуємо всіх приєднуватися до проекту та переконатися на практиці, що громадянська дипломатія починається з дружнього ставлення людей один до одного – тільки в такому випадку можливий діалог, вирішення спільних проблем та щасливе життя!

Наша група: http://vk.com/civil_diplomacy.

Прес-секретар Центру громадянської дипломатії

У Кіровограді розпочали займатися громадянською дипломатією // gre4ka.com.ua

(Інформаційний портал «Гречка»), 22.04.2014,

Кіровоградщина: порозуміння починається з дружби // akulamedia.com (Кіровоградський медіапортал «Акула»), 22.04.2014

протиправного захоплення будівлі державної установи штурмом – Кіровоградська обласної державної адміністрації”. Тобто, пана Олександра підводять під частину 2-гу статті 296 Кримінального Кодексу – групове хуліганство, за яке викладачеві світить ув'язнення на декілька років.

Не знаю, як там міфічний “Грифон”, але особисто я жодного разу не чув, щоби мій викладач цілеспрямовано когось агітував до протиправних дій, тим паче, до облоги облдержадміністрації. Знаю, що Олександр Михайлович – людина доволі розважлива і послідовна, мирна і спокійна, інтелігентна і порядна, яка ніколи не вдавалася і навряд чи опустилася б до хуліганщини.

Тож, шкода когось розчаровувати, але ніякий він не екстреміст і не радикал – натомість це люблячий батько, справжній патріот, приклад для наслідування, людина, яка вірить у краще майбутнє, прагне до справедливості й мирними діями відстоює її. Але боятися його варто – насамперед, тим, для кого людське життя – це дешиця; тим, хто в агонії чіпляється за владне крісло; тим, кому начхати на людські свободи та громадянські права. Тому і кидається на таких волелюбців дивакуватий “Грифон”, який нібито почув у словах Олександр Михайловича небезпеку. ...А може, й не “Грифон” то зовсім, а ті, хто ховаються за його розпростертими крилами. Можливо, то лишень тенденція така: жахати мирних людей “Беркутами”, “Грифонами” та іншими чудернацькими створіннями. Дійсно, пташки далеко не ангельського штибу – проте і вони, як не крути, лишень проміжна ланка у природному ланцюгові живлення. А для того, щоби він функціонував як належить, навряд чи потрібно захоплювати адмінбудівлі чи приписувати терористичні спроби комусь іншому – просто необхідно навести лад у самій державній системі, зокрема і законодавчій, особливо, коли мова йде про справедливе правосуддя. І головне, щоб у центрі держави постав нарешті не той чи інший царьок, а звичайна ЛЮДИНА.

vk.com/kirprosvita (Кіровоградська “Просвіта”), 31.01.2014

Чи готові “русские” до діалогу?

Сьогоднішній випадок у супермаркеті.

– Это сыр? – раптом запитує в мене жіночка, яка стоїть поряд.

– Вот сыр, а вот продукт сырный, – перейшов я на мову, якою до мене звернулися.

– А кто производит сыр?

– Україна, Рівненська область, місто Дубно, – читаю я вголос напис на упаковці.

– Западная, – неочікувано скривилась до мене жіночка. – У меня на них аллергия.

– А чо? – цікавлюся я.

– Потому что я – русская! – гордо підкреслила госпожа.

– Вас кто-то ущемляет в правах?

– ...Шукаєш тупую? – по паузі частково перейшла на українську вона і поклатла сир на полицю.

– Просто ишу ответ, – пояснив я, але вона вже не схотіла зі мною спілкуватися, і пішла далі (мабуть, шукати сир із Челябінської області).

Після цього випадку я вчергове переконався, що справді є люди, які готові безумно бити себе в груди і наголошувати, “что я – русская!”, зневажаючи бодай натяк на українську присутність. Переконалий, що такі є в Криму, на Сході і так далі... Чи треба з ними говорити? Звісно, так. Але як іще? І чи готові такі “русские” до діалогу?

Питання доречно переадресувати і нинішньому вождю всіх “русских” – чи готовий Владімір Владімірович до діалогу з нами: тими, хто ну не народився “руссім”, хто мав небезпеку з'явитися на світ у Рівненській, Закарпатській, Івано-Франківській чи будь-якій іншій області України; для кого українська мова є нормальною, неалергійною, неалергенною, хто визначає якість того ж самого сиру не за місцем виготовлення, а за складом продукту?

То ж хто відповідь: задля захисту кого господін Путін ввів війська Російської Федерації на територію Криму? Боронити тих, хто фиркає на українські товари? Чи загострювати їх алергічну реакцію на “западенцев” і “бандеровцев”? Чи то пак, значно простіше: розширювати сферу власних бізнес-інтересів на території сусідньої держави за рахунок таких-от “русских”? Тоді діалог “русским” на рівних просто непотрібен.

gre4ka.info (Інформаційний портал «Гречка»), 10.03.2014

Цікавим є факт, що організатори (а саме, Скрипник Ганна Аркадіївна, директор київського ІМФЕ ім. М. Рильського) вирішили основну роль надати саме перспективній молоді – учасникам (за великим рахунком – творцями) стали в основному студенти, котрі закономірно-випадково дізналися про таку-собі акцію – і відразу зреагували на неї.

Подібні експедиції проводяться далеко не вперше – збиранням етнографічних матеріалів займалося чимало українських діячів. Однією з найяскравіших постатей є Павло Чубинський (автор гімну України), котрий ще півтора століття тому очолив географічну експедицію, що досягла неймовірних результатів. Тому особливу увагу ми намагалися відвести маршрутам, що пов'язані з особою славетного етнографа (проект „Шляхами Чубинського“). Варто додати, що з його часів фактично не проводилося настільки широкоохопних експедицій – ми стали учасниками початкового етапу нині відкритої масштабної програми, запропонованої НАН України.

Під час даних „польових досліджень“ нас цікавило насправді все: історія села, життєва доля конкретних людей, одяг, житло, їжа, побут, звичаї, обряди, традиції, особливості співіснування та, певна річ, розмаїття українського фольклору: від народної драми – до прислів'їв та приказок. Окремо варто сказати про безмежні пісенні можливості нашого народу – нам пощастило записати на аудіо- та відеонасінні багатьох унікальних віршованих творів, що співаються. Серед них чимало характерних лише для тієї чи іншої місцевості (в їх текстах фігурують назви водних об'єктів, вулиць, частин села тощо).

Загалом зроблено надцять десятків годин запису, опитано сотні респондентів (найперше – старожилів) з близько 20-ти сіл, зокрема Кіровоградської, Одеської, Черкаської областей. Одначе, головний показник – якісний, а отже, – важковимірюваний. І тут, очевидно, кожен з учасників говориме про своє. Щодо мене особисто, то я отримав змогу, перш за все, подорожуючи, вивчати історії „з перших вуст“; з'ясував чимало фактів, пов'язаних із дискусійними питаннями (голодомори, війни, інші переворотні моменти).

Особливо хочу застерегти від хибної думки, що подібний збір інформації потрібен виключно для архіву (тобто укладання етнозбірників, чергових томиків пісень, словом, бездумного перенесення почутого на папір із метою подальшого консервування отриманих матеріалів). Ні. Ми не ставимо перед собою завдання „збудувати посмертний пам'ятник Україні“ (за вкрай влучним висловом одного з членів делегації). Ми дивимося на цю, не всім зрозумілу справу, як на початок-продовження вічної ідеї – реконструювання та переосмислення власного, неймовірно складного і заплутаного, але до щему рідного, минулого.

„Яким же чином відроджувати цю давно зниклу пам'ять предків?“ – саркастично хмикне хтось. Наведу лишень один, найдоказовіший, приклад з власного дев'ятиденного досвіду. Я безпосередньо познайомився з доволі відомим нинішній молоді гуртом „Гуляйгород“ (учасники якого разом з нами брали участь в експедиції). Цей музичний колектив залюбки заводить народні пісні в оригінальній обробці – і, як відомо, користується не аби-якою популярністю з боку сучасної молоді. І гуртів з подібною позицією не бракує („Мандри“, „Плач Єремії“, „Гайдамаки“ та ін.) А згадайте європереможницю Руслану, котра створила свій пісенний репертуар (роками збираючи його в Карпатах) суто на народній основі – а потім вибухнула на всю Європу унікальністю українського етно!

Навмисно підкреслюю, що ця науково-дослідна експедиція – аж ніяк не реквієм за нашу культуру; навпаки – це життєствердний гімн їй, черговий доказ того, що український народ – самобутній, єдиний, духовно багатий, (не побоюєш гучного слова) – геніальний. І це не догма – у цьому може переконатися кожен, кожен, хто стане, бодай на мить, позаштатним дослідником людських нематеріальних надбань. Поряд з нами живуть люди, котрі мають невичерпні запаси вікових знань, уявлень, такий собі унікальний арсенал народної мудрості. Проблема лише в тому, що ми, як сліпі зашкарублі об'єктиви, часто-густо не здатні сфокусуватись і побачити приховані можливості: свої та оточуючих.

Звісно, ми усвідомлюємо, що вся наша робота – лише малесеньке зернятко в сумбурі сучасного глобалізованого життя. Однак, не слід забувати, що будь-яке зернятко потенційно здатне пустити корені, стебло – і рясно-рясно заколоситися під золотим сонцем нашої вічно нової Батьківщини.

2008-ий оголошено роком туризму в Україні.

Колотуха Олександр Васильович – єдиний майстер спорту зі спортивного туризму в Кіровоградській області, президент обласної організації туризму та спорту, очолює весь лижний туризм в Україні, а в земному житті – професор, викладач природничо-географічного факультету КДПУ ім. В. Винниченка.

Отож, пропоную уривки з нашої довготривалої розмови.

– Олександр Васильовичу, чому саме туризм, спорт?..

– Мандрівками захопився ще з дитинства, а згодом гобі пощастило перетворити на професію.

– Я дещо чув про безпрецедентну акцію під гаслом «Прапор України на найвищих вершинах світу». Прошу розповісти детальніше, зокрема про Вашу участь у ній.

– Згаданий загальносвітовий проект передбачає встановлення прапора своєї держави на найвищих точках кожного з материків, а також на «першій» горі країни твого проживання (тобто, загалом – 7 етапів). Мені поталанило встановити прапори на максимальних вершинах: гора Мак-Кінлі (Північна Америка), г. Аконкагуа (Південна Америка), г. Кіліманджаро (Африка), г. Маун-Ку (Австралія) та, звісно ж, на Говерлі. Попереду чекають ще 2 об'єкти: Еверест (Євразія) та г. Вінсон (Антарктида).

– Де ви побували останнього разу?

– Нещодавно наша делегація встановила прапор України в Новій Зеландії (на цьому острові знаходиться найвища точка материка Австралії). В експедиції взяло участь четверо осіб, різних за віком та соціальним статусом. Однак усіх об'єднало бажання екстриму, адже на нас чекало 18-денне сходження на Маун-Ку (3 760 м., 5-та категорія складності) в умовах низьких температур.

– Як зустріли вас землі, де колись з'їли Кука?

– Слід підкреслити, що Австралія, Нова Зеландія напрочуд налаштовані на туристів (розроблені детальні путівники, багацько центрів допомоги туристам, пропонуються широкі послуги гідів). Та виявилось, що в цих країнах (особливо, в Новій Зеландії) суворий санітарний режим, згідно якого категорично заборонено перевозити будь-які продукти харчування. Уявіть, як нам важко було без сала...

– Поділіться враженнями від країни в цілому.

– Знаєте, я довго шукав відповідь на запитання: чому Нову Зеландію вважають унікальним місцем на планеті. І таки знайшов, адже саме тут сконцентровано, здавалося б непоєднані з точки зору європейця, місцини – своєрідні міні-двійники Карпат, Криму, Альп, Алтайського краю і т. д. Маючи такі природні скарби, не дивно, що на острові не знайдеш жодного промислового підприємства – фактично всі прибутки надходять від туризму.

– Зізнайтеся, чи виникала під час перебування в настільки райській країні думка лишитися там?

– Жити – ні. А от запозичити бережливе ставлення до природи свого краю та до можливості презентувати його на світовому рівні – варто було б. Україна має ідеальні місця для гірсько-лижних курортів (Карпати), літного відпочинку (Крим), заповідник, що не має аналогів у всьому світі – Чорнобильська зона (користується шаленою популярністю в європейців) та багато іншого. Однак, вся ця індустрія потребує масштабного розвитку.

– Що, на Вашу думку, необхідно для цього?

– Насамперед, треба державна програма, котра забезпечила б гідний відпочинок школярів в оздоровчих таборах. Я приходжу до невтішного висновку, що в багатьох дітей взагалі відсутнє уявлення про свою країну – вони її просто ніколи не бачили! А як можна любити Україну, якщо не знаєш її?! Можна було б елементарно, за аналогією того, як проводиться обмін між родинами різних країн, утвердити програму, за котрою б діти, скажімо, зі Львова мали змогу їздити на проживання в сім'ї Донецької області, Криму тощо.

– А як стосовно туризму в нашій області?

– Приблизно так, як і по всій Україні. Звісно, з року в рік успішно діють таборівки від організацій «Січ», «Пласт» та інших, але, знов-таки, для масового оздоровлення і духовного збагачення дітей потрібна підтримка з боку держави. На всеукраїнський рівень можна поставити маршрути в долини річок (Синюха, Південний Буг), до Чорного лісу; до того ж, ми маємо унікальні

Звісно, треба неодмінно притягнути до відповідальності за скоєне всіх без виключення причетних до силової ліквідації Євромайдану. Врешті зробити все, щоби подібне не повторилося ніколи. Але почати варто з тих, хто напямку забирає в нас право бути почутим, бути громадянином, відчутти себе вільною людиною; зрозуміти, що владі довіряти не можна – якій би то не було, а тому треба позбавити її навіть можливості застосовувати силу проти народу. А для цього необхідно вказати на місце тим, хто використовує себе як силу проти мирних людей – місце таким за ґратами, і ніяких поступок!

Врешті, суд над кривавими бійцями "Беркута" сприятиме тому, що всі жителі нашої країни почнуть потроху привчати себе до наступної думки: за кожен злочин (чи то побиття, чи відмивання коштів, чи банальна брехня народові) чекатиме покарання. А ув'язнення кримінальних "беркутівців" слугуватиме прикладом, нагадуванням і практикою покарань за будь-які злочини проти громадянського суспільства, тобто Майдану, яким має стати вся Україна.

actioneslovo.wordpress.com (Філологічно-журналістське видання «Активне слово»), 25.12.2013,
akulamedia.com (Кіровоградський медіапортал «Акула»), 26.12.2013

Різдвяний вертеп на кіровоградському Євромайдані

6 січня о 14 годині молоді активісти Євромайдану подарували кіровоградцям різдвяний вертеп.

На головній площі області перед українським народом постало напрочуд реалістичне дійство, хоча й з Ангелами, Пастухом, Козою та іншими персонажами. Увесь християнський люд готувався до великого свята – Народження Ісуса Христа. Проте в навколишніх регіонах панував цар Ірод, який вбив собі в голову, буцімто він – володар усього світу, і всі мають вклонитися його забаганкам. А хто не стане на коліна в покорі, той схилиться від його силової одиниці – в даному разі, воїнів "Беркуту". Ірод і слухати не хоче про волю народу – його турбує тільки трон, влада і гроші. Тому він відразу ж наказує відданим солдатам іти й перебити всіх, хто думає не так, як він. І "беркутівці" покірливо вирушають чинити злочинні розпорядження владики.

На щастя, "не в силі серце вже терпіти" у козаків, котрі постають в обороні народу – про це вони прямо заявляють нахабному й зажерливому Іродові. Проте той у гніві прикликає собі на поміч всі темні сили, і навіть Смерть. І вона приходить, щоправда, цього разу – не за добрими людьми, а за самим Іродом. І як би гордовитий царьок не пручався, підкуповуючи її награбованим золотом, а Смерть із Чортом таки потягли його з собою: до пекла.

"Ніщо безкарно не пройде, й ніщо не зникає, і над катом кожним меч долі звисає!", – впевнено заявляє козак як виразник українського народу. "Поборено зло, лютий цар відступив, звалив його спільний до волі порив", – так закінчується основна частина вертепної драми.

Таким чином народні театри воліли представити українській громаді свій погляд на всім відомі події та вселити віру в їх подальше розв'язання. В ці різдвяні дні бажаємо нашому народові сили духу та впевненості в тому, що ніяке зло не встоїть перед незламним духом свободи.

Учасник вертепу

activneslovo.wordpress.com (Філологічно-журналістське видання «Активне слово»), 08.01.14

Чим викладач злякав "Грифон"?

Хто насправді боїться Олександра Ратушняка?

28 січня затримали активіста кіровоградського Євромайдану, викладача Кіровоградського педуніверситету, голову обласного осередку "Просвіти" Олександра Ратушняка. Того ж дня суд ухвалив рішення про утримання його під вартою терміном на 60 діб. А інкримінують йому правопорушення, за які можуть обмежити волю аж на п'ять років!

Взагалі, грифони – вельми суперечливі істоти, які поєднують у собі Небо і Землю, Добро і Зло. Тому і роль їх як у міфах, так і в житті дуже неоднозначна. Доволі дивною виявилася і поведінка кіровоградського "Грифону", за обвинуваченням якого ув'язнено Олександра Ратушняка. Самі ж три співробітники цього спеціального підрозділу міліції на судовому засіданні не з'явилися – але згідно антигромадянських законів від 16 січня, судові рішення можуть прийматися навіть без відома обвинуваченого.

Уже в день затримання високоповажний суддя прийшов до висновку, що Олександр Ратушняк "умисно провокував натовп людей до неправомірних дій, схиляючи їх до

на Майдані треба підвищувати свою культуру, рівень розуміння, рівень сприйняття – це головний висновок будь-яких революційних подій – перехід кількості в якість. Тобто, цінність Майдану в народженні кількох десятків розумних, непідкупних борців за свободу свого народу.

Саша, охоронець складів.

Нормально. Але немає нормальних ватажків. Та мені час вообще не до цього. В мене проблеми свої...

Усім своїм респондентам щиро дякую за чесність. Бажаю усім нам об'єктивно сприймати реальність та цікавитися життям сучасного суспільства.

activeslovo.wordpress.com (Філологічно-журналістське видання «Активне слово»), 27.12.2013,

akulamedia.com (Кіровоградський медіанортал «Акула»), 30.12.2013

Найголовніше завдання Євромайдану – покарати злочинців

Наразі український народ вже близько місяця має таке явище як Євромайдан. Розпочався він із мітингу проти призупинення підготовки до підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом і нараховував тисячі учасників. Однак після побиття спецпідрозділами мирних мітингувальників, зокрема вранці 30 листопада, протест набув дещо іншого характеру. Людей обурило невинуватим груба поведінка "беркутівців" та тих, за чийм наказом вони діють, – і цього разу вийшли на Майдан уже сотні тисяч; а якщо рахувати по всій Україні – то число протестуючих налічує мільйони.

Відтак слід підкреслити, що більшість мітингувальників виступили не через непідписану Угоду з ЄС, а на захист прав і свобод кожного громадянина України. Відеореєстрації чітко й однозначно засвідчують, як працівники правоохоронних органів жорстоко й безпідставно били беззахисних людей (зокрема, журналістів, представників інших держав, окремих перехожих – не шкодували кийків навіть для жінок): по всьому підряд, троцячи голови і відбиваючи внутрішні органи. Люди зрозуміли відразу: такий явний злочин проти народу пробачати не можна!

Очевидно, тут замішана велика політика, приховані розклади тих, хто має владу, – тому висувуються чимало різних версій щодо справжніх причин того злочасного осіннього ранку. Зараз на революційних настроях людей, як завжди, хочуть виїхати всі, кому треба. Врзномобій звучать заклики змінити владу: Президента, уряд, чиновників на місцях тощо, мусолиться питання вступу до ЄС і все, що завгодно. Тільки от що гарантовано отримає народ, який вже близько місяця мерзне на Майданах країни? Звільнення кількох причетних чи малопрочетних посадовців (рокіровка кадрів як подачка мітингарям), обрання нового Президента й уряду або показове перезавантаження системи влади?

Логічно припустити, що за лаштунками готуються чи вже впроваджуються в дію альтернативні шляхи розвитку країни, прийнятні найвпливовішим особам держави, про яких простий люд мало що кумека. Не виключено, що в майбутніх сценаріях окремі ролі відведено для нинішніх очільників Євромайдану – та чи стануть вони де-факто керманічами всього державицького апарату? А якщо й стануть, то хіба не знайдеться важелів впливу, щоб і нові лідери діяли так, як вигідно старим "сірим кардиналам"?

Що ж залишається народу – ну, принаймні, мільйонам громадян, котрі воліють відчутних змін у своєму житті? Можна знову й знову вірити комусь, у щось, для чогось, сподіватися й молитися, щоб сталося саме так, а не інакше. А якщо рожеві мрії не збудуться – вкотре клясти всіх і вся, зарікаючись, що більше на таке не поведуться. І такий розклад напрощуд прийнятний для всіх політиків, зокрема, і нинішньо опозиційних.

А можна достояти, домогтися, вибороти наразі цілком об'єктивну вимогу Майдану (Євромайдану, якщо хочете): покарати всіх, хто брав участь у протизаконному побитті людей вранці 30 листопада, та й у подальші дні.

Чи змінить ув'язнення злочинних "беркутівців" ситуацію в країні? Так, якщо сприймати це досягнення як перший крок до дійсно правового і вільного громадянського суспільства. У будь-якому разі, спершу треба покарати справжніх порушників закону, які досі позбавляють людей права вільно висловлювати свою думку. А посадивши їх, чи йтиметься надалі про євроінтеграцію, корупційні схеми, Межигір'я, будь про що, – українці зможуть безперешкодно демонструвати владі, що громадянське суспільство якісно зростає, спостерігає за чиновниками всіх рангів і вимагає від них подальших відчутних змін – тільки не обіцянок "на потім", "можливо", "якщо пощастить", а конкретних і однозначних реформ.

родонові джерела (об'єкт, що може набути світової ваги), не кажучи вже про хутір «Надія», парк «Веселі Боковеньки» та ін.

– Дякую за відверту розмову. І на завершення, може пригадаєте якийсь цікавенький фактик з життя новозеландців?

– Дуже вразило 2 речі: дороги (не по-кіровоградськи ідеально рівні) та супертуалети (де 4 види мила та 3 види туалетного паперу). Та, незважаючи на це, вдома – наше!

“А 5”. – 2008. – № 1 (жовтень). – С. 8

Той має право, хто його придбав?

Так, усі громадяни України мають право на гідний рівень життя, на харчування та на медичне обслуговування, на можливість вчитися та працювати (про це йдеться в Конституції України, і навіть у Загальній декларації прав людини, прийнятій ще 60 років тому). Та одна справа – мати права, інша – дістати змогу користуватись ними.

Саме усуненню такого типу розбіжностей були присвячені заходи, котрі відбулися в місті Кіровограді 10 грудня – на День захисту прав людини. В обласному центрі Світової Еллади вперше проведено мітинг в ім'я окремого відзначення українських борців за загальнолюдські права, що проходив біля меморіальної дошки В'ячеславові Чорноволу (сподвижника української правової держави, котрий стояв біля витоків Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод). Це зібрання об'єднало представників фактично всіх національно-патріотичних сил краю (УНП, ОУН, КУН, «Свобода», «НУ», «Ветеранська спілка», «Вільна профспілка працівників науки й освіти») і стало апогеєм серед низки заходів цього дня. Так культурно-просвітницькі зустрічі відбувалися в технічному, педагогічному університетах, у міському Будинку вчителя (їх проводив літератур, політолог, доктор філософії, народний депутат України І скликання, член УНП Володимир Шовкошитний).

Вшановано також подвиг людини, котра пішла на смерть, щоби ствердити право кожного українця мати вільне й щасливе життя в майбутньому. Прикладом тотожності у словах і вчинках є доля-недоля Василя Стуса. Як багатьом великим, йому довелося народитися в украї складні часи; як Т. Г. Шевченку, прожити на цій землі було відведено 47 років; як Ісусу Христу – судилося померти мученицькою смертю. Вбитий і закопаний на табірному цвинтарі (за «антирадянську агітацію в усній формі», тобто за вірші), його тіло пролежало в сирій чужинецькій землі понад чотири роки. І лишень у 1989-му прах В. Стуса було перевезено в Україну й поховано на Байковому кладовищі (зокрема зусиллями і Володимира Шовкошитного, який із власних спогадів подає, як це було).

До речі, тіло Стуса (як і свого часу Кобзаря) муміфікувалося. А за православними канонами, людина, котра вела страдницьке життя, чинила благі справи і прийняла за них мученицьку смерть, а тіло її в результаті муміфікувалося, може бути причислена до лику святих.

Отож, і Василь Стус, і чимало інших постатей нашої історії, мали право на гідне життя, можливість реалізації в ньому, але, в той же час, були позбавлені його тими, хто придбав собі фальшиві права володарювати. Однак, останні, попри всю свою владу, нездатні забрати найвизначальніше – право бути людиною. А людина, котра відчуває в собі праву силу і є її носієм, здатна не лише на оборону особистих прав, а й на успішний захист прав своєї держави.

14.12.2008

Інші дикости Хваріон:

«Мова – карась у лиса»

Наприкінці минулого року до КДПУ ім. В. Винниченка завітала відомий український мовознавець Ірина Фаріон, котра привезла агітки-транспаранти про те, як треба жити всім українцям, а також книгу «Мова – краса і сила». Її автор (вона ж) – палка фанатка Нового проекту правопису, котра вважає, що українська мова може утвердитися, лише коли здійснити «ментальну революцію». Але ж історія мови – це і є та революція!

Начебто, благородна мета – повідати справжню історію мови, але поміркуймо над цим як слід. У вступі до книги читаємо притчу про керування країною, що починається з «виправлення імен, себто з реформи мови». Саме це цікавить пані Ірину – змінити усталені (та чи втомлені?) норми мови на свій лад (а може, це лиш спроба особистого піару?). Вважаємо, що перераховані нею приклади є не достатньо обґрунтованими, виваженими і, що найголовніше, йдуть врозріз

природному (!) розвитку мови. Норми створюються історично, тобто шляхом фіксації домінуючого застосування тих чи інших варіантів мови. Пропоновані ж варіанти дійсно використовуються частиною населення Західної України, діаспорою та деякими науковцями. Але, якщо помахом руки зробити ці варіанти нормою, то їх не підтримає переважна більшість мешканців країни, що, в свою чергу, поглибить розкол між Східною/Західною Україною.

Прикро, що така освічена людина впадає в крайнощі: ліквідувати літеру ф – Хведір, катедра (відповідно: Хваріон), орієнтуючись, очевидно, на Європу та інші дикости...

Таким чином, мова з краси і сили перетворюється на карася в пазурах лиса, котрий з міркувань «удосконалити» облущить з риби луску, а потім... А що потім? Хтозна. А слід було б подумати про народ – кому (єдиному!) і належить мова, її краса і сила.

*Співавтор Тетяна Левінська,
"Intermezzo". – 2009. – №1. – С. 21*

Обпатрані патріоти

Хто такий патріот? Той, хто любить рідну землю? Таж, просто любити – замало! Той, хто чинить на благо держави? Це вже ближче. Але ж спершу треба чітко осмислити національні інтереси і вибудувати власне життя згідно них.

Недостатньо лише розмовляти українською, читати рідномовні видання та слухати свою музику. Патріотизм – це насамперед своєрідно-національне мислення, котре полягає у фільтрації «свого-чужого», навіть якщо це «чуже» буде замасковане під етикетку української мови, культури, мистецтва тощо. Напрочуд прикро, що чимало людей, котрі щиро вважають себе патріотами України, йдуть на угоду глобалізовано-деградованому суспільству, знецінюючи цим самим суть українськості та патріотичності.

P. S. Багато хто забуває, якщо ти справжній патріот України, ти не маєш моральних прав: – брати чи давати хабарі за будь-яких обставин (адже ти – будівник нової правової держави!);

– палити, вживати алкогольні та будь-які інші наркотичні засоби (бо ти представляєш інтереси України як здорової нації!).

У свою чергу ти маєш:

– бути обізнаним у рідній історії та культурі (оскільки, знаючи їх, тебе не зроблять рабом чужої ідеології!);

– завжди і всюди відстоювати справедливі права України (інакше ти їх нівелюєш!);

– різними можливими формами й методами збагачувати національну спадщину рідної землі!

– продовжити цей список...

"Intermezzo". – 2009. – №1. – С. 24

Нащадок Т. Шевченка – на Кіровоградщині.

«Неначе все на світі стало...»

9 березня біля постаменту славетного Кобзаря зібралося чимало народу, щоби вшанувати пам'ять вічного світоча української нації (195-річниця з дня народження Тараса Григоровича Шевченка). А 11 березня до Кіровограда [...] завітав сам нащадок Кобзаря (по лінії сестри Катерини).

«У кожної нації є свій геній: у англійців – Байрон, німців – Гете, італійців – Данте, поляків – Міцкевич, росіян – Пушкін; а у нас – Шевченко. Треба пам'ятати, що ми нащадки й діти цієї великої людини», – так розпочав розмову з громадськістю міста В'ячеслав Євгенович Шкода про свого далекого в часі, але близького по духові Тараса Шевченка.

Сам В'ячеслав Євгенович – лауреат обласної премії імені Володимира Ястребова, перший на Кіровоградщині отримав Всеукраїнську премію імені Дмитра Яворницького, автор ґрунтовних природознавчих досліджень (учасник понад 50 експедицій), автор багатьох рукописів (зокрема, «Чорне озеро: реалії й легенди в контексті історії») та публікацій в ЗМІ, активний громадський діяч (ініціатор багатьох пам'ятників та пам'ятних знаків), колекціонер, власник унікального архіву та невтомний популяризатор нашої історії та культури. А власна історія родоводу В. Є. Шкоди сягає вглиб століть і тісно переплітається з відомою на весь світ постаттю.

«На початку XVIII століття жив у Кирилівці Іван Швець, – розповідає В'ячеслав Євгенович. – Дружина в нього померла, а лишилась єдина донька Єфросинія. Тут з'явився козак Андрій,

Молодий чоловік, який працює в російській компанії.

1. У будь-якому випадку, ми взаємодіємо з іншими країнами світу. І я більше схильюся до Євросоюзу, вважаю, що варто орієнтуватися на Європу. У Росії нам нічого не світить.
2. Люди мають зробити те, що хочуть вони, а не влада.
3. Але я не поїхав у Київ, я не ризикнув. Мені обідно за себе і за інших людей, які не ідуть на Євромайдан. Ми боїмося, що нас звільнять... – страхи різні. А там стоять люди, які не побоялися.

Чоловік 30-річного віку.

1. Проти Євросоюзу. У Росії велика територія, вона багато чого може.
2. У Польщі, наприклад, ситуація не покращилася після вступу в Європейський Союз
3. Євромайдан помиляється – у Росії нам буде краще.

Ольга, викладач вищого навчального закладу.

1. Безумовно, позитивно. Я сама активний учасник.
2. Примусити владу жити за законами. Напевно, треба прибрати тих політиків, які себе дискредитували, і вибрати інших. І мати механізм зміни політиків, якщо вони не виправдовують зобов'язань.

Оля, вчитель української мови.

1. Негативно. Кажуть, що людям, які стоять на Майдані, платять по 300 гривень за ніч. А хто провокує бійки – по 600 доларів, тим, які кидалися на "ОМОН" чи той... на "Беркут".
2. Україна має зберегти нейтралітет: щоб і до Росії не приєднуватися, і до ЄС не вступати.
3. Хоч свідомість ворушиться.

Людмила, пенсіонер.

1. Це ще один крок до незалежності України – її треба відстоювати. Повинна бути свобода, правда, захищеність, достойне життя, повага до влади, а влади до людини.
2. Звалити цей бандитський режим, позбавитися залежності від Москви і розпочати реформи, розбудову самоврядування, демократії, рівновага між гілками влади, закон про вибори, який б унеможливив фальшування. "Беркут" – в тюрму, а ще краще – розпустити його. Захоплювати адміністрації, кабміни – цього робити не треба. Краще масово виходити і показувати, що ми є.
3. Негатив у тому, що вузькопартійні інтереси змішуються з народними. Всі три опозиційні партії просувають свої інтереси – у цьому опозиція відстає від народу.

Паша, культурний діяч.

1. Не то, что я поддерживаю Майдан или не поддерживаю. Майдан – это часть народа.
2. Изначально это было единение народа против своеволия власти. Но на данный момент Майдан несет политическую окраску. Народ должен сам выбрать, куда двигаться.
3. Сейчас это оппозиционный лагерь не по экономическим, а по политическим мотивам.

Юрій Кіяшко, борець за справедливість.

1. По-перше, Євромайдан – це різка зміна відносин між українськими олігархами й олігархами при владі. По-друге, це всенародне повстання, в яке підключилися люди з усієї країни – основним чином молодь і середній клас, якому набридло нести податковий тягар. Люди повірили в себе і внесли значний вклад у створенні цінностей громадянського суспільства в країні. По-третє, геополітичний конфлікт між Москвою, Брюсселем і Вашингтоном. Як я ставлюся зараз – зі змішаними почуттями. Тому що абсолютна більшість майданівців не розуміє і десятої частини процесів, які покладали початок майдану і які підтримують його й досі.

2. Цілей Євромайдану багато, і цілі звичайних людей тут, на жаль, на останньому місці. Євромайдан повинен народити борців за права простих людей на наступні 20-30 років.

3. Позитивна сторона Євромайдану – люди вийшли захищати свої права й інтереси, повірили, що можуть побороти машину репресій і корупції, впевнились, що народний спротив може все, якщо є злагодженість і спільні погляди. Негатив – занадто багато побічних ідей і закликів, які порочать ідею боротьби українців і створюють образ міфічних ворогів, як Росія або США. Але головний негатив майдану – люди продавалися до обох таборів. Ще один мінус – це непродумані вимоги багатьох майданівців: негайні перевибори, зміна уряду і т. д. Щодо Антимайдану – то влада себе захищає, підкуплюючи роботяг з Півдня і Сходу. Взагалі, людям

права бути повноцінною і могутньою державою. Нам же залишається історична пам'ять (це без доли скепсису!) про перебування гостей та осмислення спільних точок дотику, однією з яких, безумовно, стали дві кіровоградські школи.

Керівник клубу журналістики
"Освітнянське слово". – 2013. – 11– 12 (листопад – грудень). – С. 3

Євромайдану вже понад місяць: думки з приводу

Нещодавно на головній площі області люди святкували один місяць Євромайдану. А є й такі, для кого він постає ворожим явищем. Щоб дізнатися думки обох сторін, ми вирішили поставити різним людям декілька спільних питань:

1. Як Ви ставитесь до Євромайдану і чому?
2. Яке в нього найголовніше завдання і як його досягти?
3. Вкажіть на позитивні та негативні риси Майдану.

Вікторія, студентка, ініціатор кіровоградського Євромайдану.

1. Зініціювала – щоб Кіровоград не залишився осторонь тієї ситуації, яка відбувається в Україні; щоб хто не може їхати до Києва, виходив на Євромайдан тут.
2. Зміна системи влади. Зараз потрібен компроміс від влади. Влада має прислухатися до народу, а Янукович – піти у відставку.
3. Майдан об'єднує людей. Погано те, що в Кіровограді є багато байдужих людей.

Сергій, держслужбовець.

1. Це крок назад. Там антисанітарія...
2. Революцією вони нічого не доб'ються. І Євросоюз нічого хорошого нам не дасть.
3. Випробовують нашу владу. А треба йти на діалог.

Олександр Ратушняк, голова Кіровоградської обласної організації ВТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка.

1. Позитивно. Він міняє людей. Поки він стоїть, є велика надія. Результат є, тому що відбувається зміна в свідомості самих людей. Люди стоять не за Європу чи проти Росії – люди стоять за свої права, невідчужимі суди, чесну владу...

2. Змінити суспільство, рух до громадянського суспільства. А угода з Європейським Союзом – це шанс ввести якісь демократичні, цивілізаційні правила в країні. Народ має бути представлений у владі через виборне законодавство і через громадські інститути, зокрема народне об'єднання "Майдан".

3. А як щодо негативів Майдану, то я їх не бачу. Хіба той, що люди збираються на віче мільйонами, а стояти залишається лиш декілька тисяч. Якби постійно стояли усі, хто зійшовся, то ігнорувати їх владі було б неможливо! А так Янукович вдає із себе сліпо-глухо-німого, мовляв там нічого не відбувається, просто стоїть собі купка маргіналів. Це єдиний помітний недолік Майдану. Але все в наших руках – будьмо активнішими!

Олександр Рихлицький, політолог.

1. Майдан – це не вся Україна і не більшість, а навіть мізерна меншість. Тому ставлюся до всього, що пов'язано з "Євромайданом" виключно як до піару перед виборами.

2. У "Євромайдану" немає чіткої досяжної цілі. На даний момент головні дійові особи "майдану" – опозиційні політичні діячі різного рівня, що відстоюють свої політичні інтереси, хто піариться, а хто виборює собі місце під опозиційним сонцем. Що ж до впливу "майдану" на рейтинги опозиції, то їм необхідно було скористатися раптовістю моменту, а не ставати довготривалим табором, таким чином псуючи життя киянам. Зараз "майдан" нівелює сам себе.

3. Позитивні риси? Звичайно ж, є! Подібні потрясіння каталізують суспільні тенденції. Крім того, такі процеси супроводжуються потрясіннями, що призводять до кадрових змін. На мою думку, ті кадрові зміни, які будуть в центральних і місцевих органах влади, назрівали давно, однак саме тепер ці зміни стали необхідністю. Крім того, за рахунок масового протесту людям дали можливість випустити пару, тобто знати соціальну напруженість. До антимайдану ставлюся виключно як до реакції на "опо-майдан". Хоча я вважаю, що він мав би бути іншим. От якби прихильники Президента поїхали до Львова і там стали наметовим містечком у центрі міста. Поламали лавки і вирубили дерева – це було б більш дієво. Хоча такий сценарій, думаю, навіть не розглядався.

що, покочавши, обвінчався з нею. Оскільки він приймак – то брав її прізвище: Швеченко, тобто Шевченко». Від них з'явилось на світ четверо дітей: Іван, Кіндрат, Олекса та Євстрат. Згодом у Івана народився син Григорій, котрий і став батьком найславнішої людини на наших теренах. Далі вже – усім відома з підручників літератури (хто, звісно, їх читав чи бодай зазирає туди) історія родини Тараса Григоровича Шевченка. А одна з його сестер – Катерина – та, від кого продовжується генетичний родовід Шевченків. 1823 року вона вийшла заміж за Антона Красицького (славного парубка з сусіднього села) – і переїхала до нього. Жили Катерина й Антон у злагоді й щасті, аж допоки 1848-го року страшна холера (що лютувала на той час), не перекроїла життя їхньої родини. Та, на щастя, дехто з дітей Катрі й Антона Красицького вижив і... Словом, ще через декілька поколінь на світ з'явився той, хто все це нам, присутнім у залі м'ясного Будинку вчителя, розповів, – це В'ячеслав Євгенович Шкода. До речі, генеалогічне дерево (вже на папері, розміром з людину) допомагає складати правнук найвідомішого українського музиканта Миколи Лисенка, інші письменники, артисти і т. д.

Усю цю непересічну оповідь В. Є. Шкода принагідно наповнював унікальними речами, від усвідомлення котрих люди тамували подих, як от, скажімо, світлина-оригінал із зображенням Тараса Шевченка 1860 року в Петербурзі, котру (!) тримав у своїх руках сам Кобзар. Це фото надала сім'я Фотія Красицького (відомого художника). Показав нащадок Шевченка і видання «Кобзаря» сивої давнини, подарований Єгору Красицькому артільним батьком Миколою Васильовичем Левитським. До речі, великим біографом Тараса був Василь Доманицький, котрий видав повні зібрання Шевченка, зберіг оригінальні світлини кінця XIX століття. Це та багато іншого (наприклад, афіші вистав театру Кропивницького, щоденник Березовського, в якому фіксується безліч назв міст Чехії, Словаччини, Польщі, де бували на гастролях артисти театру в екзилі) зберігається в надбаннях «Кобзареві світлиці» міста Знамянки. Чому саме це місто? «Є кровні зв'язки між гетьманом Дорошенком і його нащадками, Гоголем і його нащадками, Пушкіним і його нащадками, – пояснює В'ячеслав Євгенович Шкода. – І всі вони приводять у Знамянку». Усіх бажаючих стати свідками творення історії, тобто відвідати «Кобзареву світлицю», запросила директор цього музею, що приїхала на зустріч разом із В'ячеславом Євгеновичем.

І на завершення – розвінчання В. Шкодою декількох стереотипів щодо життя й творчості Кобзаря. Насамперед, батько Т. Шевченка – кріпак, проте мав чималу хату, власну пасіку, пару волів тощо. Пан довіряв йому чумацьку валку (чумакував і часто брав із собою малого Тараса). А як же нашумілі «чужі ягнята» з «Мені тринадцятий минало...»? – слухний шурхіт у залі. Насправді – це ягнята належали (як не дивно) батькові Тараса – спокійно відповідає нам В'ячеслав Шкода. Та й у хаті (до якої обернувся хлопчик у вказаному вірші), знаменитій хаті, котра зображена в багатьох малюнках самим Шевченком, родина ніколи не жила. «Це був невеличкий флігель, там жила одна з сестер Тараса – Марія... Батько був грамотною людиною, знав добре бухгалтерію, був гарним господарем. А бідувати Тарас Шевченко почав, зоставшись сиротою». І подібних родзинок у новому прочитанні постаті Т. Шевченка вдосталь – на 250-ти друкованих сторінках з фонду Миколи Васильовича Левитського.

Як би там не було, а найголовнішим, гадаю, є те, що сам Тарас Шевченко своїм і величчям, і, в той же час, страдницьким, життям раз по раз доводить нам, що він жив для України, і помер для України – для того, щоби прийдешнім поколінням було на кого рівнятися, було, де жити і знати, для чого жити. А ще для того, щоби ми з неапевненості, коли «неначе все на світі стало...» невідомо-чійм, глибинно усвідомили, що наше має стати українським.

aistor.do.am («Альтернативна історія»), 14.03.2009

Перемоги є. Війна триває

Ще 1945 року скінчилася найбільша за масштабами війна (9 травня – День перемоги над фашистськими загарбниками). Це воістину величний День, Перемога, котра навечно вписалася в історію світової справедливості.

Україна зазнала величезних втрат у Другій світовій війні – як наслідок, населення УРСР скоротилося приблизно на 10 млн. людських жертв. Тепер, під нібито мирним небом, наша держава щорічно втрачає, в середньому, третину мільйона. Нагадую, що нині в Україні залишилось (за офіційними підрахунками) близько 46 млн. осіб. Невже нам досі видається банальною випадковістю той факт, що ми вимираємо з настільки скаженим прискоренням?

Звісно, можна донесхочу наводити пояснення, починаючи від уже затасканої до оскомини економічної кризи (котру куди-но тільки не пхнуть для відводу очей) – і завершуючи конкретними іменами владних лідерів. Однак справжні причини кореняться набагато глибше усяляких засвічених зірок естради політикуму, що, мов слухняні ляльки, з'являються в потрібному місці в належний час.

То які ж недемагогічні причини нашого вимирання з результатом 300 000:0? Наведу лишень найкрасномовніші факти.

Мабуть, усім уже добряче запало в голову, що Україна посідає перше місце в Європі за темпами поширення ВІЛ СНІДу. Ніхто вам не надасть від нього ліків – зате обвішає гумовими виробами, разом із локшиною – адже всі венеричні хвороби (зокрема, й СНІД) з легкістю проникають крізь пори латексу, з якого зліплено резинку. Тому – за безпечний секс, за вільний СНІД! Але – тс! – по мас-медіа про це ні гу-гу.

А ще невмолима статистика свідчить, що близько половини всіх раптових смертей чоловіків спричинює відмова серцево-судинної системи через вживання алкогольних речовин. І справа не в „надмірному“ вживанню алкоголем – поступове „вбивання“ організму людини відбувається після кожної, так званої помірної дози випитого вина, шампанського чи навіть пива. Але – ще більше „тс!“ – бо всюди приставлена пастка для простачків – „надмірне“.

Стосовно цигарок, то, за даними ВООЗ, Україна займає почесне 2-ге місце в світі (поступається тільки Росії) за кількістю 11-річних підлітків, які палять. І це не просто моральне „ай-яй-яй!“ – це дзвіночок із найближчого майбутнього, де буде правити хвора нація. Нікотин уже став незамінним другом мало не для кожного другого; а найнебезпечніший ворог той, хто натягнув личину друга.

Наведу ще кількістю тих жителів регіону, які нині офіційно перебувають у Кіровоградському обласному наркологічному диспансері – 26 тис. (!) До речі, не сумнівайтесь, що починали вони з „маложкідливих“, і навіть „безпечних“ алкогольних та тютюнових виробів. А доля їх – самі розумієте...

Гадаю, цих прикладів достатньо, аби зрозуміти, що Україна нині перебуває (мало того, що під загрозою) не інакше, як у стані війни, щоправда, інформаційної. Адже, саме з екранів телевізорів, мережі Інтернету, розрекламованих друкованих ЗМІ нас раз по раз зомбують, що СНІД можливо зупинити, просто натягнувши „сито“; алкоголем вилікувати, цигарками мало не життя продовжити, а інші наркотики можна дістати в сусідній аптеці. Час би й допетрати, що наші мізки всіляко продувають, перетворюючи населення на зомбі.

До речі, інформацію як засіб добровільного підкорення з метою подальшого знищення успішно застосовували ще в Першій світовій війні, закидаючи супротивника листівками з брехливими матеріалами. Чудово користувався інформаційною зброєю і Гітлер, формувавши основи окупаційної політики на захоплених ним територіях. У своїй директиві він написав: „Необхідно звести слов'ян до мови жестів. Ніякої гігієни, жодних щеплень – тільки горілка і тютюн“. Сенс абсолютно прозорий – знищити культуру ненависного йому слов'янства та виродити населення.

На території захопленої Гітлером України були запроваджені спецзагони, які передбачали продаж доступної горілки людям, але тільки в обмін на книжну макулатуру: вагу на вагу. Таким чином без крематоріїв та газових камер передбачалося знищити непокірну українську націю разом із її духовними надбаннями, і саме з допомогою найефективніших наркотичних речовин: горілки та тютюну.

64 року тому скінчилась Друга світова війна – в Україні 46 мільйонів. Незабаром переможний 45-ий рік перетнесться з всього лише 45-ма мільйонами залишку України і т. д., з прискоренням... Гітлера немає. Але його справу продовжують. Війна триває.

Р. С. У 2008 році на Кіровоградщині офіційно народилося 10 631 особа; загинуло – 19 272. Далі буде...

ukrstep.at.ua («Україна стенова плюс»), 15.06.2009

Чи повториться голодомор у такому вигляді, як близько вісімдесяти років тому? Мабуть, ні. Але чи настільки змінилася людська природа, щоб не відтворити чогось подібного в майбутньому? Напевно, теж ні.

Хочеться вірити, що колись, слухаючи збережені записи свідків тієї трагедії, ми посправжньому вжахнемося – вжахнемося від того, що довелося пережити нашим предкам; вжахнемося від політики тогочасного режиму; вжахнемося, бо наші нащадки стануть якісно іншими: тими, хто не допустить до подібної людської прірви.

h.ua («Портал громадянської журналістики «Хай Вей»), 28.11.2013

Україна – Франція: школярі й дякували, й казали «мерсі»

У жовтні наша школа, тобто школа №22 м. Кіровограда, приймала старшокласників із лицюю Огюста Мар'єта (м. Булонь-сюр-мер, Франція). Зустріч відбувалася в рамках програми обміну учнями «Освіта без кордонів» між кіровоградською школою № 6 і французьким навчальним закладом. Півтора року однопіліткі спілкувалися через відеозв'язок, особисте листування, а в березні кіровоградські школярі тиждень мешкали в іноземних родинах та знайомилися з особливостями тамтешнього життя. Настала черга візиту у відповідь.

Восени французькі підлітки отримали таке запрошення та охоче погодилися. Їм було цікаво пожити в українських родинах, дізнатися про наше місто та край. У 22-ій школі зарубіжні учні продовжили знайомство з історією Кіровограда та області. Ми сподівалися, що це сприятиме більшому порозумінню між представниками різних культур.

Між Україною і Францією насправді чимало спільного. Згадаймо славетного Оноре де Бальзака, котрий відвідував Україну і провів тут останні місяці життя. Наш земляк Володимир Винниченко, якому судилося стати всеукраїнським діячем і світовим письменником, останні двадцять п'ять років життя мешкав у Франції. А про тривалі культурно-політичні впливи наших країн можна розповідати довго.

Наші вихованці та вчителі познайомили гостей із роботою учнівського парламенту, з особливостями навчального закладу й провели екскурсії музеями школи та Великої Вітчизняної війни. Власне, тема Другої світової є одним із основних напрямів дослідження для французьких учнів та їхніх ровесників із Кіровограда. Адже вона торкнулася багатьох країн, родин, забрала стільки життів... Як підкреслив під час зустрічі директор школи Борис Набока, в кожній нації повинна бути своя історична пам'ять. Зберігається вона в серцях людей і в музеях. Не винятком стала і наша школа, котра десятки років залучає своїх вихованців до пошукової роботи і осмислення минулого.

Завдяки директорів та педагогам нашого закладу, а також учителям-перекладачам із шостої школи, французькі діти більше дізнавалися про наш край, людей, освітню спадщину. Прикметно, що коли діти сиділи разом й слухали виступаючих, то визначити їх національність було майже неможливо.

При нагоді і українці, і французи намагалися щось додати на рідній мові співрозмовника: вони – «спасибі», ми – «бон жур» та «мерсі» (до речі, звучало це доволі вдало). Не випадково ж наші «langue» вважаються одними з наймилозвучніших у світі. Тож, як виявилось, і в мовах, і в культурах наших народів багато спільного. До речі, слово «журналістика» завдячує походженням саме французькому «jour» – «день» (згадайте славнозвісне вітання: «bon jour»).

Проте основний контакт, здається, відбувався на невербальному, чи то пак, навіть духовному рівні. Протягом усієї зустрічі ми обмінювалися один з одним щирими посмішками та відчуттям поваги і симпатії. Серед відгуків, записаних наприкінці зустрічі, знаходимо французькі слова вдячності, щирості та доброти.

Молоді хочеться вірити, що у найближчому майбутньому Україна матиме можливість стати повноцінним членом європейської співдружності. При цьому не слід забувати, що шлях державного самоствердження проходив кожен європейський народ, зокрема і Франція. Тож у побудові громадянського суспільства нам варто брати приклад із неї. Зрештою, все це питання часу, сподіваємося, не надто довгого.

Французькі ліцеїсти повернулися на Батьківщину з іншим, повнішим уявленням про найбільшу країну Європи – країну, яка має всі можливості для утвердження свого природного

ЗаКРУТИЛОся

Земля крутиться, а ми, в силу свого (чи чужого) світобачення, – крутимось на ній, лише зрідка помічаючи, що обертом йде не лише голова; а в землі лежать борці за майбутнє України, чи то пак, за наше вже нинішнє, яке ми так до ладу (певно, чужого) творимо...

Майже століття тому молоде покоління українців в особі юнкерів Київської юнацької школи ім. Б. Хмельницького, студентів, гімназистів виступило проти ворожого наступу влади інтернаціоналу. Бій 29 січня 1918 року на невеликій залізничній станції Крути постав не лише за оборону столиці України, а й за сутність національної ідентичності. Адже, тільки усвідомлюючи істинне значення «Своєї Хати» – державної незалежності, проголошеної ще IV Універсалом – ми здатні знайти свою місію на цій землі. Замовчують факт: «моя хата скраю – тому й горить перша». Тому не дивно, що першими гинуть патріоти – згорають у полум'ї жертвності, щоб освітити шлях наступним. Однак не завжди прийдешні помічають бодай якесь світло: якщо ходити з заплющеними очима – темрява стає провідником. Хоч вона далеко не раз огортала українську історію, ми вперто продовжуємо закликати темноту знову.

Інтернаціональна влада вкотре чинить наступ на місію незалежності Української держави, цього раз – знищуючи нашу сутність ізсередини, однак все так само нахабно й цілеспрямовано. Національні позиції України здаються одна за одною, а на лінії оборони, як і в 1918-му, знову лише невелика когорта нескорених. Зрештою, і сам подвиг Крут починає сприйматися скептично, оскільки наша історія «генномодифікується» зі спадкоємицею «більшовицького царства» на спільну, точніше, на корисну для узурпаційної сили.

Нинішні очільники держaparату роблять усе задля перекручення історії українського народу на шляху до безперешкодного впровадження чужої ідеології. «П'ята колона» Москви пре, як лось на Золоті ворота. Та чи зможемо ми закрутити лосеві роги; чи й далі продовжимо крутитися, стираючи з пам'яті героїку Крут та й себе – як нащадків борців за Україну.

h.ua («Портал громадянської журналістики «Хай Вей»), 25.01.2011

Роковини Голодомору: слухаючи очевидців

Де кілька років тому я збирав розповіді людей, які пережили часи Голодомору. Переслуховуючи збережені аудіозаписи опитаних мною свідків доби початку 30-х, звертаєш увагу, що голодомор (як, мабуть, і будь-яка інша велика трагедія) робився руками найбільших мерзотників і нелюдів – саме вони відбирали життєво необхідні рештки в своїх односельців. А якщо мерзотники отримують важелі впливу – значить, і владна верхівка не набагато краща від них. Тож, певно що, не варто всю причину помору спихувати на «нехороших людей» на місцях чи на очільників всієї держави – вони одне одного вартують і вартують. Бо ж як може тривалий час існувати злочинність при незлочинній владі? Звісно, керівники держави про голодомор знали і не докладали особливих зусиль, щоб допомогти людям. Навпаки: свідчення очевидців переконують, що робилося майже все задля якнайскорішого виморювання населення. І це успішно вдалося. Результат незаперечний – швидка смерть мільйонів людей.

Які б цілі не ставила перед собою владна верхівка Союзу Радянських Соціалістичних Республік, факт втрати такої кількості народу вказує, в найкращому випадку, на недолуге керування суспільством, а в гіршому – на цілеспрямоване бажання добитися свого шляхом спланованих масових людських втрат.

Слухаючи розповіді очевидців про відбирання в них останніх засобів для існування, водночас напрошується думка, що справа не в фатальній нестачі харчів, а в ставленні один до одного (відбирали рештки, які ще тримали людину на землі).

Точний виклад подій я залишаю історикам, а зрештою – самій історії. Додам тільки незаперечне: що незабаром вже не стане людей, які з власного життя знають про справжній голод. На зміну їм приходимо ми – покоління ситих (та чи вдоволених життям?). Судячи з сьогочасних масштабів корупції, нестачі робочих місць, незабезпечення людей умовами для повноцінного життя, напрошується аналогічний із попередніми міркуваннями висновок: так треба владі. І всі ці негативні чинники в суспільстві відображають позицію і рівень стурбованості таким становищем очільниками нинішнього суспільства. Та не лишень. До підтримування такого стану докладаємо руку і ми: всі ті, хто підживлює хабарницьку систему, служить інтересам окремих осіб, згоджується з пануючим станом речей.

Секрети Буремної України

В історії України, як нам не відомо, ще багатьох прихованого, втаємниченого, а то й банально незнаного. Та важливу частину (досі засекречених архівів СБУ) стала доступною громадськості міста. Так 17 червня в приміщенні Управління Служби Безпеки України в Кіровоградській області спеціально для членів «Українського клубу» було проведено зустріч із працівниками секретних служб ознайомчого характеру на основі матеріалів з відкритих фондів.

Стосовно історії самої служби безпеки як такої, то першопочатки, за словами одного з її носіїв, сягають часів Геродота (V ст. до н. е.) Адже саме він описував нашу Скіфію, тобто Ексампей – в працях дослідника можна розгледіти ознаки розвідувально-диверсійних спецслужб на території нашого краю!

Зрозуміло що не можна обійтись без своєрідних служб безпеки жодній державі (чи то Київській Русі, чи Запорізької Січі). Після ліквідації Війська Запорозького його архіви (таємниці, донесення тощо) перевозяться зокрема і до фортеці святої Єлисавети (котра збудована була з метою ліквідації козацтва).

Після захоплення нас Росією українці перебували в складі спецслужб імперії. Не припинялася робота підпільних організацій на початку ХХ ст. (однією з найвідоміших на Кіровоградщині була «Зіронька»). Видатними вихідцями з наших теренів (закінчили колишню кіровоградську гімназію – нині КДПУ ім. В. Винниченка) були Михайло Красовський – один із засновників спецслужб УНР та Бернард Яров – пов'язаний з одіозною постаттю Алена Даллеса – директора ЦРУ та автора діючої досі Доктрини про знищення народонаселення світу.

Під час національно-визвольного руху як на Україні, так і в екзилі активно діяли патріотичні організації, персонажей котрих можна перераховувати до безкінечності: С. Петлюра, Р. Шухевич, Є. Коновалець, В. Міхновський, Д. Донцов... Про це великою мірою дає дізнатися виставка «Українська Повстанська Армія: історія нескорених».

Друга світова війна стала суворим випробуванням для органів і військ держбезпеки. Брили участь українські спецслужби і в інших країнах (Афганістан, В'єтнам, Єгипет, Китай, Лаос, Мозамбик тощо).

Певно що, в історії вітчизняних спецслужб лишається чимало «білих» плям, та подібні зустрічі сприятимуть тому, щоби широка громадськість мала змогу у вільному режимі працювати з раніше забороненою інформацією, а значить глибше пізнати секрети буремного минулого України. [...].

18.06.2009

Формально соборні

Усе, що переходить у формальність, поступово позбавляється змісту, а отже, стає нейтральним, тобто нульовим, ніяким. Формальність знецінює абсолютно все, вона проникає скрізь і непомітно стирає значення тієї чи іншої (колись знакової) події, явища, процесу тощо.

Так, ще історично недавно, 22 січня 1919 року на Софіївській Площі в Києві було проголошено Акт злуки УНР і ЗУНР. Це, ну в найліпшому випадку, може відтворити в пам'яті сьгоднішній громадянин України. Так пишуть у підручниках з історії; так пишеться нинішня історія нашої держави. Аналогічним чином проводяться урочисті зібрання, присвячені цьому документу; відповідно й сама подія перетворюється на черговий буденний акт номінативної ваги.

«Зміні ставлення людей до тієї чи іншої речі – і ти зможеш маніпулювати свідомістю самих людей» – ще стародавні мудреці точно знали рецепт керівництва суспільством. У нашому разі: применш подію національного масштабу до рівня «що-де-коли» – в результаті отримаєш цілковиту умовність, значення котрої в подальшому неважко заперечити.

На мітингу в Кіровограді (гадаю, це стосується й інших населених пунктів), присвяченому «ось цьому» лунали заїжджені слова, відбувалися прораховані дії – а тому ось ця очікуваність-розміреність більше не торкає маси, навпаки – притуплює сприйняття, збайдужує, а отже, перетворює в нейтральність (що фактично дорівнює відомій формулі «ну-то-й-шо»).

Формально ставимось до минулого – тому й нині соборні лише формально. Та й чи соборні взагалі? Адже, на превеликий жаль, не усвідомлюємо повною мірою величності Події Акту Соборності, тобто того, що вперше за багатостолітню вистраждану історію нашого народу автохтонні українські землі об'єдналися на офіційному рівні в єдину незалежну Україну (нас ще тоді визнала Європа, визнав Світ).

Це був аж ніяк не формальний договір між двома частинами поділеної України (УНР на Сході та Західної УНР), а закономірне проголошення на найвищому рівні історично сформованої цілісності окремого самобутнього народу, котрий має повне право на свою Соборну Україну. [...].
ukrstep.at.ua («Україна степова плюс»), 08.07.2009

Конотопські паралелі

Події в Україні: нинішній та 350-річної давнини наштовхують на вимушені паралелі, які парадоксально перетинаються на вісі часу історії, даючи змогу побачити існуючому поколінню можливості виходу з непростих суспільно-політичних ситуацій.

По-перше, Україна була і раніше, є й зараз: колись мала внутрішню незалежність (славна козацька воля!) без державно задекларованої – тепер має офіційно проголошену та сумнівно усвідомлену її громадянами. По-друге, доба після національно-визвольної війни вмотивовано зветься Руїною – нині також не Райське життя. По-третє, обидві епохи пов'язані активною інтервенцією сусідів України та подальшим знищенням залишків надбань минулих років. По-четверте, загострилися протиріччя між Московським урядом та теренами Гетьманщини. А в більшості міст чужі воеводи почали відкрито підтримувати українську опозицію (це по-п'яте).

Продовжуючи перераховувати пунктами, можна згадати пряме вторгнення в Україну «великоімперської» навали та зрадництво значної частини, так званої, еліти. Однак уже наступні події – 1659 року під Конотопом, коли війська гетьмана Івана Виговського та Кримської орди розгромили переважаюче в кількісному співвіднесенні московське військо – засвідчили блискучу перемогу України над довготривалим гнобленням Московії. Могутній внутрішній потенціал козацької слави промовисто представив Україну як потужну захисницю своїх прав та свобод. А сам факт увійшов в історію (повсякчас замовчувану Росією) як Конотопська битва.

Мушу запевнити, що паралелі між епохами на цім не завершуються. Та чи не єдине, що змінилося з тих пір, – це методи ведення війни: якщо раніше знищували шаблею-кулею, то нині передовою стала інформаційна зброя, котрою вправно володіє Росія, змінюючи наше ставлення до власної історії, культури – а отже, стратегічно важливих світоглядних позицій. (Справедливості заради, зазначу, що нас знищує нині не лише Росія!).

Хочеться вірити, що і в цій війні переможцем стане Україна, тільки з різницею, що на значно довший термін, і ніякі конотопські відьми та відьмаки не зможуть суттєво вплинути на закономірний історичний процес постання оновленої України.

липень 2009 р.,

activeslovo.wordpress.com (Філологічно-журналістське видання «Активне слово», липень 2015 р.)

Замки, замкі, а також серця

В мене завжди було бажання, чи навіть мрія, помандрувати Західною Україною. Подивитися, як люди живуть, поспілкуватися, дізнатися щось нове. Турбувало питання, чи сильно захід відрізняється від центру: чи люди культурніші, чи природа гарніша. І от якось улітку мені зателефонував друг, повідомив, що планується поїздка на Тернопільщину в ролі волонтерів на реставрацію старих замків. Звісно ж, я не міг не погодитись.

А мене запросила Всеукраїнська молодіжна громадська організація „Молода просвіта” взяти участь у першому етапі всеукраїнської волонтерської акції «Пам'ятати. Відродити. Зберегти», яка передбачала екскурсійний тур „Замками Тернопілля” (слід зауважити, що саме в цьому регіоні зосереджено найбільше замків в Україні). Відклавши повсякденні справи, я вирушив із планами помандрувати та обмінятися досвідом.

Найкоротший термін – і ми вже з наплічниками, заряджені потужною енергетикою майбутніх мандрів, стоїмо на кіровоградському залізничному вокзалі. Забираємося до потяга, п'ємо на ніч по склянці чаю – і спати. На ранок ми вже в Тернополі, звідки автобусом прибуваємо до міста Вишневеця, де розташовувався перший об'єкт наших волонтерських робіт...

А відреставровувати було що: і час, і зміни, і суспільство немилосердно позбиткувалися над історико-мистецькою пам'яткою. Збудований не одне століття тому, палац (а до цього – замок) Вишневецьких бачив на своєму довгому віку і повстання, і революції, і конфлікти, і війни (благо для нього, останні ведуться нині зовсім іншим чином: без гарматних пострілів та видимих спустошень). На превелику шкоду, цього не змогли второпати тернопільські мешканці.

Третій рейх давно розбитий, а от п'ята колона продовжує успішно діяти, реалізуючи плани, спільні для Гітлера, Сталіна, Троцького чи будь-якого іншого уособника тоталітаризму, – будувати державу на кістках мільйонів, мов на живому каркасі. І чи то в «Освенцимах», чи в «ГУЛАГах», чи ще де – то питання лише назви («наддержави» полюбляють патетику).

Спершу великі імперії дихають пафосом, потім – трупами, а далі – споглядають, як «додихАють» маленькі люди. Просто останні відіграють роль тирси для зведення величавих мурів. Та загороди також горять, правда, часто з їх мешканцями.

Либонь, час зрозуміти, що «Союзи» з «кістковими» магнатами до добра не ведуть. Це усвідомлювали воїни Української Повстанської Армії, які, будучи справжнім уособленням Української волі, боролися між двох сил, заради єдиної мрії – Української Соборної Держави, котру мають, але чомусь не бережуть нинішні покоління. Невже для того, аби українському народові збагнути себе, необхідно побачити прямого ворога з рушницею? Адже, війну, яку прагнуть виграти, зазвичай, не оголошують...

*www.kirovograd.net («Весь Кировоград»), 24.06.2010,
surma.moy.su (Козацький журнал «Сурма»), 07.07.2010*

Партія – в шахи

Правляча партія – подалася в шахи, намагаючись зробити зі своїх опонентів та народу загалом німих глядачів. ПР давно вже грає чорними та грає по-чорному.

Місцеві вибори минули, і нам тепер жити з тими, кого обрано як переможців. Зрозуміло що, питання чесності-прозорості турніру – радше, риторичне, однак переможців не судять (навіть тих, у кого за плечима є досвід відсидки та ще більший – кримінальної діяльності). Пан (чи то вже тепер – шах) власним прикладом підказував своїм ставленикам: «Ходи конем!...». І таки спрацювало, хоч проти такої рознарядки змагалася не одна політична сила. Одначе, турнір нинішніх місцевих виборів навряд чи був схожим із віртуозною грою махінатора Бендера проти багатьох супротивників одночасно – це, швидше, була нахабна атака на розпорошену українську силу – силу, котра не бажає миритися з новими «правилами» гри, встановленими за «поняттями» гросмейстера. Так перший хід дозволено було робити чорним, і другий, і так далі... Багатьох незгодних – фарбували під колір правлячої команди, цим самим забезпечуючи себе від непередбачуваних моментів.

Все це супроводжувалося постійними рокировками, потасовками, іншими шаховими й нешаховими баталіями і, звичайно ж, владним піаром. Гра була не за правилами, а по суті, – гра без правил.

Таким чином, партію в шахи (а насправді, в російську рулетку) на місцевих виборах було розіграно заздалегідь. У ній, як у шашках, у дамки пройшли ті, кому дозволили, а «неугодніє» для ПР лишилися, на жаль, пішаками...

Невелика роль відводилася глядачам, які змушені були голосувати не за рівень професіоналізму, патріотизму, чесності і под., а за масштаби рекламованих шоуменів.

У будь-якому разі, не варто піддаватися психологічним атакам, чекати патового стану в державі тощо. Якщо ми справді бажаємо жити в своїй країні, а не в тих варіантах («Будновукраїн», «Країна Регіонів» і т. д.), що нав'язуються шаховою верхівкою, тоді мислімо як єдиний народ, а не як окремі регіональні осередки окупованої території.

Як би там не було, [...] покоління незалежної України надалі буде об'єднуватися між собою для спільного захисту рідної землі. І будьте певні, вони зроблять усе можливе й неможливе для пробудження в нашого народу самоповаги та утвердження правого шляху розвитку держави.

І хай тимчасовий переможець не надто хизується, оскільки в найближчому реванші йому можуть поставити мат. Що ж, можливо, «регіоналі» і стануть повновладними шахами, та аж ніяк не на українській землі, оскільки наш народ завжди понад усе прагнув здобуття волі та суверенності.

*www.kirovograd.net («Весь Кировоград»), 09.11.2010,
ukrstep.at.ua («Україна степова плюс»), 09.11.2010,
surma.moy.su (Козацький журнал «Сурма»), 09.11.2010*

Атракціон нечуваної щедрості в час кризи

Нині Кіровоград відзначає 255-річчя, хоча щодо дати заснування міста в краєзнавців є серйозні заперечення. Немало питань виникають і при детальному вивченні постаті О. М. Пашутіна, котрому поспішили встановити пам'ятник. Наразі звертаємо увагу мешканців міста на «подарунок» тутешньої влади – новий майданчик, відкритий 19 вересня.

Мабуть, усі кіровоградці досі пам'ятають алеї попередньої площі перед будинком міської ради, вечірнє світло ліхтарів, стилізованих під старовинні. А скільки поколінь бачили розлогі розмаїтозелені ялини, котрих без жалю викорчували. Звісно – замість них посаджено нові, декоративні лялечки, оформлено клумби, переладнано загальний вигляд тощо. А посеред усього цього карнавалу стоїть зі стільцем сам пан (перепрощую, російський господін) Пашутін – мер, котрий розбудовував місто, та чиїм коштом?

«Подивіться на цю красиву площу!» – зверталася до кіровоградців 19 вересня сьогоднішня влада, в проміжках між хвалебними віршами про Єлисаветград, його «градоначалицю» та фортцю (збудовану, до речі, з метою знищення українського козацтва). Не заперечуємо: на вигляд оновлена площа приваблива, яскрава, презентабельна і т. д. Однак основне питання полягає в тому, чи варто було під час кризового стану країни (й міста також) вкладати стільки грошей (а це справді величезна сума з багатьма нулями) в зовнішню атрибутику з метою створення ілюзії, що все в нас «ладушки».

Для чого і кому це потрібно? Як меценатів презентують керівників «провідних кіровоградських підприємств»: Є. Бахмача, А. Райковича та П. Штутмана. Та чи можемо ми, громадяни Кіровограда, перевірити, чиї саме це кошти, і чому вони пішли не на увіковічнення набагато достойніших справ (наприклад, створення алеї театралів, прославлення корифеїв сцени, пам'ятника В. Винниченку чи Є. Маланюку)? Та й чи вдасться кіровоградським грошедавцям бодай наблизитися до розуміння меценатства Євгеном Чикаленком, котрий заповідав «любити Україну до глибини власної кишені». Наголошує: «любити Україну», а не підданим російському самодержавію.

На Дні Кіровограда можновладці врочисто промовляли, що місто «зростає щороку» і мовчали, що вимирає щомісяця. «Як красиво побудовано вашими руками» (хочеться додати: і за ваші гроші); «працюйте на благо» (кого?)

На все це хочеться вигукнути: «Да здравствует наш суд, самый гуманный суд в мире!». А Пашутін, до речі, ніби за командою «встать – суд идет», вже піднявся зі стільця, виказуючи свою шану: «Спасибо, я постою...».

На вигляд – красиво, а як по відношенню до людей? Мабуть, не дуже. А якщо вважаєте, що атракціон нечуваної щедрості в час кризи доцільний, то нам приємно, що комусь-таки в Кіровограді живеться добре. Шкода, що не всім.

*ukrstep.at.ua («Україна степова плюс»), 23.09.2009,
novokozachin.at.ua («Український Новокозачин»), 27.01.2010*

Війна без оголошення

[...]

22 червня 1941 року відбувся неоголошений напад гітлерівської «машини» на СРСР. Таким чином Україну хотіла пригребти до рук ще й «вища» Німеччина. І наша держава (вкотре?) опинилася між двох сил, які відрізнялися мовою та символікою, однак були споріднені хижістю, підступністю, корисливістю, планами глобального керування тощо.

З того часу минуло рівно стільки ж років, скільки існував Радянський Союз. Змушені були існувати в ньому й ми, український народ. Нині відбувається неоголошений наступ центральної фігури СРСР – Росії. Таким чином Україну продовжують мріяти привласнити, причім не лише «вища» Європа. І наша держава (вкотре?) опиняється між бінарної сили...

«Україна в огні» – бачив правдиву картину український кінорежисер зі світовим ім'ям. Наразі достатньо побачити світові тенденції, щоби зрозуміти, що по Україні розставляються гарячі точки, національне минуле обливається мастилом, а з проросійського майбутнього світять запальничкою...

З Вишневеця авантюркою групою в чотири особи ми відправились до містечка Кременець, відомого своїм величчям замком на горі Бона. Тисячі мандрівників з усієї країни і з-за кордону приїждять, щоб поглянути на могутню оборонну споруду, на її неприступні стіни, на круті нездоланні схили гори, на якій величається Кременецький замок. Звичайно ж, нас, ніби мух на мед, тягнуло до нього. Наблизившись до підніжжя гори, ми постали перед вибором: йти до фортеці обхідною дорогою, на яку ми витратимо занадто багато дорогоцінного часу (приїхали тільки на пів дня) чи піднятися до замку крутими схилами гори. Не були б ми авантюристами – прості рішення не для нас... І от ми, як колись наші діди-козаки, підіймаємося по майже неприступній вертикалі... Шлях видався непростим... Декілька разів довелося зупинитись перепочити, попити води... Часом іти було неможливо: доводилося чіплятись за коріння дерев, щоб гарбузом не скотитись донизу. Мимоволі в уяві виникали історичні баталії, перед очима ніби повставало дуже козацьке військо, що поруч з нами штурмує твердиню, а вгорі на оборонних пунктах походжають захисники замку, на стінах фортеці ревуть навпереробі гармати, обороняючи шляхетну споруду. Дійшовши до половини шляху, знемагаєш від втоми, сили залишили, підійматися вже не можеш і повертатися назад не хочеться. І тут асоціативно згадується, як якийсь недоумок вигадав міф, ніби запорожці були п'яницями та гультайками. Якби він спробував піднятися майже вертикальною стіною, при цьому нести з собою зброю, військові обладунки, портативні гармати (і ще купу козацьких необхідностей), перебуваючи під постійним обстрілом вартових, під вогнем гармат, гарячою смолою та падаючим камінням, подолати оборонну лінію і штурмувати замок – от тоді хай би повігядував байок про пияк та гультаїв!

Нарешті ми з другом піднялись (решта ще плентались). Ось він перед нами, неприступний замок та карколомний краєвид, на якому видно навіть далеку Почаївську лавру!

Первісний руський город, збудований на Замковій горі ще у XII столітті, завдяки своєму розташуванню став неприступним для загарбників. На початку 1241 року до стін замку підійшли війська ординців Батия, але мури вистояли, в 1254 році замок втримав облогу хана Куремси, але загарбник пішов ні з чим... Ніколи не здавалися стіни замку... І лише раз замок здався. Восени 1648 року до Кременця підійшов козацький загін на чолі з Филоном Джалалієм, соратником Б. Хмельницького. За допомогою місцевих жителів він узяв замок у щільну облогу й захопив його... Так за іронією долі твердиня, яка жодного разу не піддалася ворогам, впала перед тими, чиїми руками будувалася...

Так до нас дійшли лише залишки колись могутнього замку... Попри це, він зачаровує. Можна годинами ходити його околицями, уявляти колишні буремні події, зачаровано слухати легенди про нього... Іронія долі 1648-го повторюється: тепер Кременецький замок руйнують, знову ж таки, місцеві мешканці (а не час, чого слід було б очікувати). Деякі недорозвинені діти, батьки яких не цікавляться, як проводять час їх відприски – вештаються Замком і, чи то від надмірної енергії, чи від недостачі мізків, забираються на стіни замку – й скидають донизу камінчик за камінчиком. Певно, їм приємно споглядати, як перетворюється в ніщо безцінна пам'ятка (а головне: їхніми руками). Вдалося вже дуже багато зруйнувати... Робиться гірко на душі, коли розумієш, що могутня, неприступна фортеця, яка утримувала неодноразові набіги й облоги ординців, яка ніколи не здавалася перед ворогом, яка не відчиняла воріт загарбнику, зараз руйнується тим бидлом, для якого колись служила прихистком.

Через кілька день за своїм маршрутом вирушили туди, де відбулася славетна битва Б. Хмельницького під Збаражем, хоч історія самого тамтешнього замку сягає кінця 14 століття. О, так, – там є на що подивитися. Сам Збараський замок пропонує багатогодинну подорож у минувшину на різні смаки.

Не могли ми повернутися додому, не побувавши ще бодай в одному зі старовинних твердинь Тернопільського краю. Запущена руйнація в Бережанському замку (якому майже півтисячі років!) після першокласного туристичного комплексу в Збаражі, справила на нас прибите враження. Мало що, не проводиться жодних реставраційних робіт, так і не охороняється належним чином (за словами тамтешнього наглядача, в такому стані перебуває чимало літ).

Раївський парк – це одне дивовижне місце, що знаходиться поблизу містечка Бережани. Він був створений у 1760 році й належав воєводі Синівському; пізніше парк і всі його окраси та забудови перейшли до володінь графа Потоцького.

Зайшовши всередину, здається, що трапив у якусь часову дірку, в інший вимір (надибав я там навіть дуб великого Хмеля). Відразу ж розумієш, чому парк називають раєм; до речі, навколишнє селище має саме таку назву – Рай. Атмосферу в парку не можна ні з чим порівняти... Неймовірна тиша. Чарівна природа: не то створено Богом, не то людьми. Казкові схили та доріжки, озерця та дерева, джерела та бесідки... Можна до безкінечності насолоджуватися тишею та чарівністю парку, які надихають. Навкруги ні душі... А в просторі, ніби витає дух шляхетного графа, пана Потоцького, який неосяжно любив цей райський парк, який його будував та леліав, який зробив справжнім Раєм. (Відвідавши парк, згадується давня слов'янська ідея створення раю на землі.)

Ідеш стежками, замріяний, зачарований, всі думки літають, ніби в просторі. І ось раптом – ніби колючка в серце... Якесь хохлобидло, після своєї гулянки позалишувало пляшки, коробки від цигарок і купу всякого сміття (не всі люди повноцінні, є і людо-тварини бездуховні, душі яких ніщо не миле, хоча про яку душу йдеться, в них її, певно, і немає). Уявляю, щоб із таким хлопобидлом зробив шляхетний граф. От і замислюєшся, може, і не без підстав деяких наших морально збіднілих співгромадян шляхтичі бидлом називали, може не без підстав заковували в кайдани, давали різок по спині. Без заперечень можна сказати, що попри гноблення шляхтою українців (яке часом було не безпідставним), все-таки шляхтичі залишили по собі величезну кількість культурних цінностей.

Наостанок скажу пропущену крізь себе думку. Нам звикли подавати Україну як бідну, страдницьку та безпросвітну, а самого українця асоціативно ототожнювати з образом зігнутого селянина, що веде вола в полі. Годі вже сіяти гнітючість – у нас є величезна високоевропейська минувшина, шляхетне походження та одні з найбільших здобутків світової культури, які значною мірою були зосереджені в замках та палацах, залишки котрих досі несуть у собі спадщину поколінь – проблема лиш у тім, що ми іще не навчилися (а вже пора!) цінувати її як слід (дивимось на неї суто, як на слід, – добре, що хоч не, як на послід).

Бо ж замки – це історичні серця України, а от серця українців поки що на замках.

Співавтор Роман Базака,

«ЯЄУ». – 2009. – №1 (вересень – жовтень). – С. 13-20

Світ ...бе тебе

Чи усвідомлюєш ти себе мешканцем світу? Адже, більшість не живе, а тільки тимчасово мешкає. Не хочу тебе ображати, мій добродійний читачу, але коли ти палиш; не уявляєш свого життя без алкоголю; спокійно споглядаєш, як пустують з трамодольчиком; „толерантно“ ставишся до хабарництва, насильства, облуди тощо; вважаєш, що свобода сексу неодмінно має бути, а свобода слова вже є; гадаєш, що знаходишся в цивілізованому світі (чи, хоча б, дещо з цього списку) – то ти саме мешканець.

Недалекі люди, зазвичай, подібну літературу не помічають – тому автор звертається, очевидно, до кращої частини суспільства. Заздалегідь прошу вибачення за грубощі, але „плюралістично“ писати (хіба що, просто „плю...“) про сьгоднішню х... (мав на увазі, хворобу) відверто не хо’.

Отож, раз ти унормовуєш паління, вживання алкоголю тощо – ти, прямо кажучи, хворий мазохізм: наносючи невивправну шкоду своєму організмові, отримуєш глюки, сприймаючи їх за кайф.

Як не помічаєш клітку брехні й стереотипів, нав’язаного способу поведінки й не-мислення – то й рабства не зможеш подолати. Тільки той, хто усвідомив себе рабом нині, потенційно може стати вільним у майбутньому.

Якщо вважаєш, що наявність в ефірі ток-шовів з відповідними назвами автоматично забезпечує реальну свободу слова в Україні, то ти не просто помиляєшся – ти не хочеш думати. Свобода слова нині полягає в тому, щоб сказати правду глухим людям та написати незрячим.

І коли ти після всього бомбування та промивання мізків свято продовжуєш вірити, що, буцімто, суспільство бодай прагне до прогресу цивілізації – то світ в особі його грошових володарів ...бе тебе: маю на увазі, робе (а не „робути“). А висхідне питання полягає в тому, чи ти твориш світ – чи світ ...бе тебе.

«ЯЄУ». – 2009. – №1 (вересень – жовтень) – С. 22,

16 darmogray.ucoz.ru (Журнал «ЯЄУ»), 07.11.2010

„Українські патріоти – фашисти!“?

Переконаюся раз по раз, що ми живемо в епоху глобальної переоцінки вартостей. Котра, в свою чергу, зумовлена підміною вихідних положень. Назвіть ту чи іншу річ – і відразу сформуєте ставлення до неї. Суспільний апарат мовлення надав чи не кожному слову певного емоційного забарвлення, а отже, забезпечив ставлення реципієнта (читача, слухача) до поданої інформації.

Скажіть чи напишіть, приміром, слово „Гітлер“. Очевидно, у кожній середньостатистичній людині (котра, звісно, чула про згадану особу) це поняття викличе в уяві думки про агресію, війну, смерть тощо. Чому? Та через те, що в свідомість людини заздалегідь була закладена установка: Гітлер – поганий (зі знаком „-“). Поряд із ним межують такі слова, як „фашист“, „нацист“, котрі, по суті, прирівнюються до „Гітлера“ і формують спільний семантичний (значеннєвий) ряд.

І все, здавалося б, нічого, якби поняттями не маніпулювали, підсовуючи їх із метою спотворити зовсім інше (те, що надміру важко бодай заперечити прямими способами). А щоби знецінити (себто, зробити зі знаком „-“) ту чи іншу річ, достатньо назвати (або прирівняти її) чимось стовідсотково поганим.

На практиці надзвичайно вдало цим користуються ті люди, яким вигідно паплюжити українського патріота. Спершу треба підібрати поняття, з яким точно погодяться, що воно жакливе: „фашист“, „нацист“. Далі необхідно поставити між двома (до цього не співставними речами) знак „=“ (або ж, „тире“). Таким чином, із допомогою елементарного математичного досвіду ми міркуємо: якщо одна величина зі знаком „-“, то й з іншого боку буде аналогічна. Ось таким нескладним, але хитрим способом у свідомість людей вбивається, що „український патріот – фашист“. Розраховується на те, що розписаними вище категоріями мислити буде мало хто, а тому ефективність багаторазового повтору-дубляжу практично забезпечена. Додати слід, що потоки інформації діють на нас скрізь і повсякчасно, мимохідь і не локально, цілеспрямовано і, так би мовити, „між іншим“, завантажуючи нашу свідомість і підсвідомість, – а тому людина просто не зможе розібратися як слід у закономірних питаннях: а чи справді це так? а хто сказав? коли? з якою метою? а що говорять факти? і т. д.

Із допомогою такого собі мовного кліше, повторюваного багацько разів, у людини мимоволі починає створюватися потрібне для когось поняття „українського патріота“. Для того, щоби спростувати даний вираз, людині, в першу чергу, необхідно знати вихідні положення, тобто поняття: хто такий „фашист“ і хто такий „патріот“. Тільки віднайшовши первинне значення понять, людина готова буде співставити дані й виявити логічність/нелогічність твердження. Фашист (від італ. fascio «пучок, зв'язка, об'єднання») – наслідувач фашизму, так називали солдатів гітлерівської Німеччини. Патріот (від грец. patrís, патріс – батьківщина) – людина, яка любить свою батьківщину. Судіть самі, чи багато спільного між цими поняттями.

Власне, вся дія впливу на масову свідомість шляхом підміни констант і розрахована на те, що пересічна людина і не намагатиметься заглибитися в зміст того чи іншого поняття – отже, поставлене перед маніпуляторами суспільної думки завдання буде успішно виконаним. До речі, це дуже економно, просто, швидко і (що головне) дієво – лише давити на емоції; мовляв, та ну їх: всі українські патріоти – фашисти, і крапка. Хоч тисячу разів доводь, що Ленін, Кіров і Ко – кати нашого народу, а прийде якийсь фанатик комунізму і скаже: „Ах, ти протів Леніна – значіт, ти – фашист!“ Хоч ти підійми всі архіви про Бандеру, Шухевича, Коновальця та ін., а з'явиться російський шовініст – і вигукнувши, типу: „Практияте бендеровци!“ зведе нанівець всю твою базу фактажу. Чому? Бо він апелює до найтоншого – до емоцій. Якщо в голову людини затрамбовано, що „бендеровец – ето плохо!“, то ти хоч дані метрики звір'яй і показуй: правильне написання прізвища – Бандера – все одно воно буде безграмотно „бе...“ та „бе...“.

І, тим паче, хоч докторську з академівською захищай на основі суто документальних матеріалів – усе одно з'являться малообізнані затюкані люди, для яких фашистом буде той, хто бодай розмовляє рідною – якийсь „розумак“ просто в черговий раз вигукне: „Українські патріоти – фашисти!“ чи щось на кшталт цього. І таким же, як він, буде достатньо...

«ЯЕУ». – 2009. – №1 (вересень – жовтень) – С. 23-24,
darmogray.ucoz.ru (Журнал «ЯЕУ»), 06.11.2010